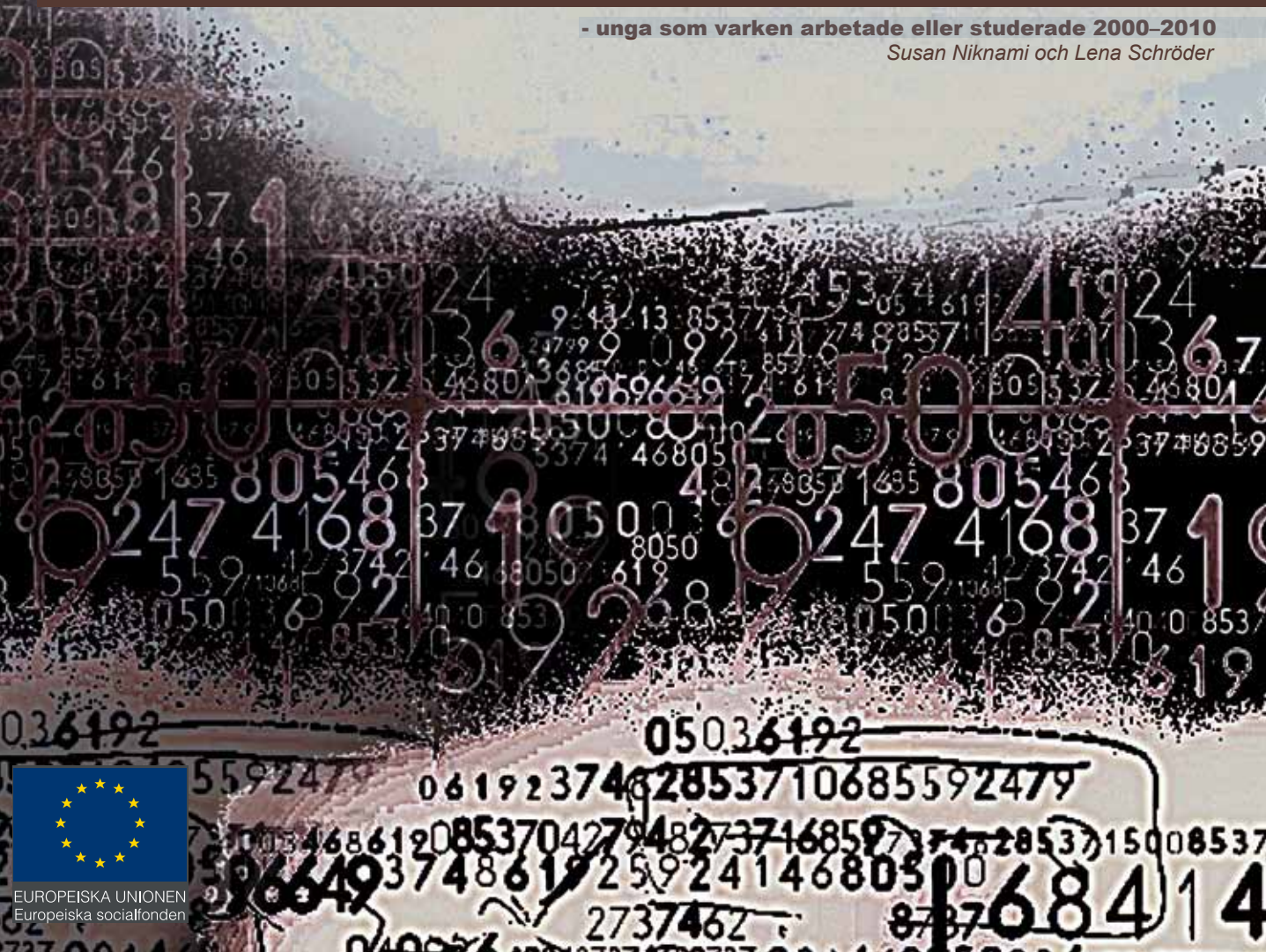

BAKOM

SIFFRORNA

- unga som varken arbetade eller studerade 2000–2010

Susan Niknami och Lena Schröder

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

727 00 1 4

Temagruppen Unga i arbetslivet

Temagruppen Unga i arbetslivet ska verka för att erfarenheter och kunskaper tas tillvara från projekt som har finansiering från Europeiska Socialfonden. I temagruppen samarbetar Arbetsförmedlingen, Communicare, Försäkringskassan, Skolverket, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting samt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

© Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor 2014
ISSN 1651-2855
ISBN 978-91-85933-79-2

projektledare **Oscar Svensson**
författare **Susan Niknami och Lena Schröder**
grafisk form/omslag **Marcus Westfal**
distribution **Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor**, Box 17801, 118 94 Stockholm
tfn **08-566 219 00**, fax **08-566 219 98**
e-post: **temagruppen@mucf.se**

Förord

Du håller i din hand en rapport skriven av forskarna Lena Schröder och Susan Niknami från Institutet för social forskning (SOFI) och Stockholms universitets Linnécentrum för integrationsstudier (SULCIS). Ett varmt tack riktas till dem för deras arbete.

Under ett flertal år har Temagruppen Unga i arbetslivet arbetat för att öka kunskapen om unga som varken arbetar eller studerar. Som en del i detta arbete har Lena Schröder och Susan Niknami gjort en fördjupad analys kring vilka de unga är och gruppens sammansättning och utveckling över tid. För oss i temagruppen tar vi fasta på följande slutsatser som forskarna drar;

Sammanfattningsvis är det cirka 13 000 infödda unga som har okänd utbildning. Drygt 5 000 av dem varken arbetade eller studerade år 2000 och tio år senare är det fortfarande mer än två tredjedelar eller 3 500 individer som varken arbetar eller studerar. Av de ungdomar som varken arbetade eller studerade år 2000 är det mer än tre gånger så stora andelar som varken arbetar eller studerar efter fem år jämfört med de ungdomar som arbetade eller studerade år 2000.

Bakgrundsegenskapernas betydelse har endast förändrats marginellt trots att konjunkturen försvagats kraftigt under den studerade perioden 2000-2010. Av de unga som varken arbetar eller studerar år 2000 är det 13 procent (10 000 personer) som inte arbetat eller studerat ett enda år under perioden 2000–2010. Andelen bland män är något större än bland kvinnor. Av de unga som varken arbetar eller studerar som år 2000 var 16–19 år gamla är det en fjärdedel (24,6 procent) som inte arbetat eller studerat ett enda av åren under perioden 2000–2010. Vi ser att skillnaderna mellan unga med utländsk och svensk bakgrund har blivit något mindre.

Slutligen vill vi lyfta att det för många unga i åldergruppen 16-19 år inte finns någon utbildning registrerad. Enligt Statistiska centralbyrån kan det finnas två förklaringar till att en person i åldern 16-19 år som är folkbokförd i Sverige har okänd utbildning. Antingen är deras utbildning utländsk eller också har en svensk utbildning inte hunnit komma in i Statistiska centralbyråns register (Bilaga 2). En viktig fråga att utreda är om det kan finnas eftersläpningar i Statistiska centralbyråns register av dem som går i särskola. Detta är ett problem som vi och andra myndigheter såväl som forskare har lyft under flera års tid.

Den slutsats temagruppen drar från rapporten är att kunskapen om unga som varken arbetar eller studerar behöver stärkas likväl som att det är en grupp som behöver särskilda stöd och insatser och vi verkar för att dessa insatser utvecklas.

Forskarna står själva för den analys och de slutsatser som står i rapporten.

Susanne Zander

Ordförande, Temagruppen Unga i arbetslivet

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
Andelen som varken arbetar eller studerar ökar endast svagt	6
Bakgrundsfaktorerna är betydelsefulla	6
Hur gick det för dem som varken arbetade eller studerade år 2000 respektive år 2005?	7
Okänd aktivitet bland 16–19-åringar	9
1 Inledning	11
1.1 Rapportens syfte och upplägg	11
1.2 Tidigare studier	11
2 Datamaterial och tillvägagångssätt	14
3 Förändringar över tid av andelen unga som varken arbetar eller studerar	16
3.1 Finns det någon tidstrend?	16
3.2 Finns det något konjunkturmönster?	20
4 Beskrivning av ungas bakgrundsegenskaper år 2010	22
4.1 Svensk och utländsk bakgrund	22
4.2 Större andel efter gymnasieåldern	24
4.3 Små skillnader mellan könen	25
4.4 Övriga bakgrundsegenskaper	27
5 Samband mellan bakgrundsfaktorer och risk att varken arbeta eller studera	32
5.1 Betydelsen av demografiska bakgrundsvariabler och föräldrarnas utbildning år 2010	32
5.2 Betydelsen av den egna utbildningen för 25-åringar 2010	36
6 Har bakgrundsfaktorernas betydelse förändrats?	39
7 Hur gick det sedan?	41
7.1 Unga som varken arbetade eller studerade år 2000 och vad som händer åren 2001–2010	42
7.2 Unga som varken arbetar eller studerar ett enda år	47
7.3 Individer som försvunnit ur SCB:s register	48
8 Jämförelse mellan år 2000 och år 2005	50
9 Analys av sannolikheten att varken arbeta eller studera under en längre period	53
9.1 Sannolikheten att varken arbeta eller studera efter fem år för UVAS 2000 och 2005	53
9.2 Sannolikheten att varken arbeta eller studera efter tio år för UVAS 2000	56
9.3 Sannolikheten att varken arbeta eller studera alla efterföljande tio år för UVAS 2000	68
10 Unga 16–19 år som varken arbetar eller studerar vars aktivitet är okänd, år 2000, 2005 respektive 2010	60

10.1	Bakgrundsegenskaper	62
10.2	Hur det gick för de 16–19-åringar som varken arbetade eller studerade år 2000 och vars aktivitet var okänd	63
11	Referenser	65
12	Bilaga 1	66
12.1	Variabeldefinitioner	66
12.3	Vad är en oddskvot	68
13	Bilaga 2	72
	Infödda 16–19 år med okänd utbildning år 2000	72

Sammanfattning

Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) har ägnats stor uppmärksamhet under senare år i den svenska och internationella debatten, eftersom många i denna grupp kanske kommer få det svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Trots den stora uppmärksamheten är kunskaperna om denna grupp ofullständiga. Denna rapport syftar till att fylla en del av dessa kunskapsluckor. Vi analyserar följande frågor:

- Hur har andelen unga (16–25 år) som varken arbetar eller studerar utvecklats under perioden 2000–2010?
- Vilken roll spelar olika bakgrundsfaktorer för en ungs persons risk att varken arbeta eller studera, till exempel födelseregion och föräldrarnas födelseregion och utbildningsnivå?
- Har betydelsen av dessa bakgrundsfaktorer förändrats?
- Hur påverkas de ungas arbetsmarknadssituation på fem och tio års sikt av att de varken arbetar eller studerar ett visst år?
- Vilka unga hamnar permanent i tillståndet "varken arbeta eller studera"?
- Vad händer på sikt med unga som varken arbetar eller studerar och som är i okänd aktivitet och vilka är dessa unga?

Analyserna görs för tre olika år: 2000 (låg ungdomsarbetslöshet), 2005 (hög ungdomsarbetslöshet) och 2010 (hög ungdomsarbetslöshet). I alla avsnitt lägger vi särskild vikt vid unga med utländsk bakgrund och skillnader mellan kvinnor och män.

Andelen som varken arbetar eller studerar ökar endast svagt

Under perioden 2000–2010 har ungdomsarbetslösheten ökat dramatiskt men andelen unga som varken arbetar eller studerar har bara ökat svagt. Detta tyder på att gruppen inte är särskilt känslig för konjunkturutvecklingen, men de två enskilda komponenterna – arbetar respektive studerar – är mycket känsliga för konjunkturutvecklingen. De är också varandras spegelbilder: andelen som arbetar minskar under lågkonjunktur samtidigt som andelen studerande ökar.

Bakgrundsfaktorerna är betydelsefulla

Unga med bakgrund i västländer har högst risk att varken arbeta eller studera

Unga med utländsk bakgrund har under hela perioden mycket större andelar som varken arbetar eller studerar än unga med svensk bakgrund. Den största andelen finns bland dem som själva är födda utomlands, men även infödda med föräldrar födda utomlands har större andelar än unga med svensk bakgrund. Genomgående är också att unga med bakgrund i Norden, EU15, USA, Australien och Nya Zeeland (i fortsättningen förkortat till EU15 m.fl.) varken arbetar eller studerar i högre utsträckning än unga med bakgrund i övriga delar av världen. Detta förklaras delvis med att inrikes födda med bakgrund i EU15 m.fl. har lägre utbildning än unga från övriga delar av världen. Det finns också tecken som tyder på att en del av dem som själva är födda i EU15 m.fl. inte befinner sig i Sverige och därigenom hamnar i kategorin varken arbeta eller studera, trots att de kanske arbetar eller studerar utomlands.

Risken ökar med ålder i synnerhet för kvinnor

Åldern har stor betydelse. Andelen som varken arbetar eller studerar är ganska låg fram till tjuogoårsåldern då det sker en brant ökning för alla oavsett om de har svensk eller utländsk bakgrund.

Unga kvinnor och män skiljer sig knappast åt när det gäller andelen som varken arbetar eller studerar fram till 22 års ålder. Därefter ökar andelen kvinnor som varken arbetar eller studerar medan andelen minskar bland män. När unga kvinnor får barn stannar de hemma och tillhör därför definitionsmässigt¹ kategorin varken arbetar eller studerar. När unga män får barn arbetar eller studerar de däremot i högre utsträckning än män utan barn.

De som varken arbetar eller studerar har kort utbildning och föräldrar med kort utbildning

När det gäller övriga bakgrundsfaktorer ser vi ett förväntat mönster. De som varken arbetar eller studerar har lägre utbildning, deras föräldrar har lägre utbildning och de bor i högre utsträckning i så kallade utsatta områden än unga som arbetar eller studerar.

Små skillnader mellan åren 2000, 2005 och 2010, men situationen har förbättrats för unga med utländsk bakgrund och försämrats för 20–25-åringar

För att se om det skett någon förändring i bakgrundsfaktorernas betydelse för risken att varken arbeta eller studera har vi jämfört åren 2000 (låg ungdomsarbetslöshet) 2005 (hög ungdomsarbetslöshet) och 2010 (hög ungdomsarbetslöshet). Det övergripande resultatet är att mycket är sig likt dessa tre år, trots att konjunkturen försämrats påtagligt under perioden. Det finns dock vissa förändringar mellan åren. De som är 20–25 år verkar ha en försämrad situation 2010 jämfört med 16–19-åringarna. En förklaring till detta skulle kunna vara att konjunk-

turen försämrats vilket borde påverka åldersgruppen 20–25 år mer eftersom de tillhör arbetskraften i högre grad än den yngre åldersgruppen.

Vi ser också en tendens till att risken för att varken arbeta eller studera har minskat bland unga med utländsk bakgrund, skillnaden mot unga med svensk bakgrund har minskat. Här finns dock ett undantag: unga som är födda i EU15 m.fl. Denna grupp har en fortsatt stor risk att varken arbeta eller studera.

Det finns också en svag tendens till att betydelsen av föräldrarnas utbildning har minskat något.

En del av de unga som varken arbetar eller studerar finns kanske inte i Sverige

En förbryllande omständighet är att en relativt stor andel av dem som varken arbetar eller studerar inte är registrerade med uppgifter som vanligtvis finns för alla folkbokförda i Sverige, exempelvis utbildningsnivå och familjens disponibla inkomst. Det kan vara ett tecken på att individen inte befinner sig i Sverige. Om så är fallet blir andelen som varken arbetar eller studerar överskattad, i synnerhet bland dem som inte är födda i Sverige.

Hur gick det för dem som varken arbetade eller studerade år 2000 respektive år 2005?

Att en ung person varken arbetar eller studerar under ett år kan visserligen vara ett tecken på att hon eller han befinner sig i en problematisk situation. Det är dock möjligt att en del av dessa studerar utomlands eller ägnar sig åt någon annan verksamhet som förbättrar deras framtida arbetsmarknadsutsikter. De som däremot varken arbetar eller studerar under en lång följd av år är sannolikt i en svår situation.

¹ I den definition som Ungdomsstyrelsen rekommenderar ingår personer med föräldrapenning bland dem som varken arbetar eller studerar.

Mer än tredjedel – nästan 27 000 – personer varken arbetar eller studerar tio år senare

År 2000 var det nästan 80 000 unga som varken arbetade eller studerade och omkring hälften av dem var i samma situation året därpå. Därefter sker endast en svag minskning de följande åren. År 2010 har dessa unga blivit vuxna och är mellan 26 och 35 år, men det är fortfarande en dryg tredjedel av dem (nästan 27 000 personer) som varken arbetar eller studerar.

Det var inga större skillnader mellan kvinnor och män. Under hela perioden 2001–2010 är andelen kvinnor som fortfarande varken arbetar eller studerar omkring tre procentenheter lägre än för männen.

16–19-åringar har större etableringsproblem än 20–25-åringar

De som år 2000 var 16–19 år har större etableringsproblem än de som var 20–25 år. Andelen av gruppen 16–19 år som fortsätter att varken arbeta eller studera minskar långsammare än för de äldre. År 2010 är det hälften av 16–19-åringarna som fortfarande varken arbetar eller studerar.

Stor andel av de unga med utländsk bakgrund fortsätter att varken arbeta eller studera

Unga med utländsk bakgrund varken arbetar eller studerar i större utsträckning än unga med svensk bakgrund. Utvecklingen efter startåret 2000 är därefter också fortsatt mer bekymmersam för unga med utländsk bakgrund. Det är också betydligt vanligare att unga med utländsk bakgrund har lämnat Sverige efter tio år, jämfört med dem med svensk bakgrund. Men de med utländsk bakgrund som är kvar i Sverige har högre risk än dem med svensk bakgrund att varken arbeta eller studera efter tio år. Detta gäller i synnerhet dem som är födda i EU15 m.fl. eller vars föräldrar är födda i EU15 m.fl.

De som vårdade barn fick jobb medan de som var sjuka eller förtidspensionerade fortsätter att varken arbeta eller studera

De unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) är indelade i sex underkategorier beroende på vilken aktivitet de i stället ägnade sig åt. De sex UVAS-kategorierna är

1. inskriven på arbetsförmedlingen
2. ekonomiskt bistånd
3. vård av barn
4. sjukskriven eller förtidspensionerad/med aktivitetsersättning
5. kombination av 1–4
6. okänd aktivitet

De som varken arbetade eller studerade eftersom de vårdade barn (huvudsakligen kvinnor) har den mest positiva utvecklingen av alla UVAS-kategorier, endast en femtedel varken arbetar eller studerar tio år senare. Den näst mest positiva utvecklingen har de med okänd aktivitet år 2000 tätt följda av dem som var inskrivna på Arbetsförmedlingen eller var i en kombination av alla kategorier. UVAS-kategorin socialbidrag har en betydligt mindre gynnsam utveckling där nästan hälften varken arbetar eller studerar tio år senare. Den allra mest bekymmersamma situationen har de som varken arbetade eller studerade på grund av sjukdom eller förtidspensionering, där mer än tre fjärdedelar varken arbetar eller studerar tio år senare. Den högre risken för UVAS-kategorierna ekonomiskt bistånd respektive sjukdom och förtidspensionering² kan inte förklaras av några andra bakgrundsvariabler eller av att de lämnat Sverige i högre utsträckning än de som tillhörde andra UVAS-kategorier.

² I publikationen används begreppet förtidspensionering om unga som har sjuk- eller aktivitetsersättning.

Drygt 10 000 personer – 13 procent – har inte arbetat eller studerat ett enda år under perioden 2000–2010

Att inte arbeta eller studera ett enda år under en tioårsperiod tyder på att det finns en stor risk att man aldrig kommer in på arbetsmarknaden. Av dem som varken arbetade eller studerade år 2000 är det 13 procent eller drygt 10 000 individer som varken arbetat eller studerat ett enda år under tioårsperioden.

Gifta kvinnor och de som var 16–19 år 2000 är överrepresenterade i högriskgruppen

Inom denna högriskgrupp är ungefär samma grupper överrepresenterade som i analysen av det enskilda året 2010. Det finns inga generella skillnader mellan kvinnor och män men kvinnor som var gifta 2000 är överrepresenterade. De som var 16–19 år tillhör också denna riskgrupp i betydligt högre utsträckning än de som var 20–25 år.

Alla med utländsk bakgrund utom de som är födda i icke västliga länder är överrepresenterade i högriskgruppen

Merparten av unga med utländsk bakgrund tillhör denna högriskgrupp i högre utsträckning än de som är födda i Sverige med svensk bakgrund.

De flesta av dem som varken arbetade eller studerade på grund av sjukdom eller förtidspension tillhör högriskgruppen

De individer som ingår i UVAS-kategorin sjukdom eller förtidspensionering är i en mycket problematisk situation. Nästan två tredjedelar av dem har inte arbetat och inte heller studerat ett enda år under tioårsperioden. Även kategorierna ekonomiskt bistånd och okänd aktivitet är överrepresenterade i riskgruppen, men i betydligt mindre

grad än de som var sjuka eller förtidspensionerade.

De som varken arbetade eller studerade år 2005 har mer ogynnsam utveckling under de följande fem åren än de som varken arbetade eller studerade år 2000

När uppföljningsperioden begränsas till fem år efter att en individ varken arbetade eller studerade är det möjligt att analysera om det är några skillnader mellan dem som varken arbetade eller studerade år 2005 och dem som varken arbetade eller studerade år 2000. Likheterna är påfallande när det gäller kön, ålder och utländsk bakgrund men analysen visar klart på en försämrad utveckling över tid för unga som varken arbetar eller studerar. Det är en större andel av dem som varken arbetade eller studerade år 2005 som är i samma situation fem år senare än av dem som varken arbetade eller studerade år 2000.

Okänd aktivitet bland 16–19-åringar

Bland unga som varken arbetar eller studerar finns en mycket stor grupp vars aktivitet är okänd – de är inte inskrivna på Arbetsförmedlingen, vårdar inte barn, har inte ekonomiskt bistånd och är inte sjukskrivna eller förtidspensionerade/har aktivitetsersättning. I tidigare rapporter befarar man att denna grupp unga består av personer som är mycket inaktiva och sannolikt kommer att ha särskilt stora svårigheter i framtiden. Vi har därför gjort en djupdykning bland dem som åren 2000, 2005 och 2010 är 16–19 år, varken arbetar eller studerar och vars aktivitet är okänd.

De allra yngsta är starkt överrepresenterade

Det är betydligt vanligare att de som är 16–17 år tillhör kategorin okänd aktivitet än de som är 18–19 år. Denna tendens förstärks år 2005 och år 2010.

Vanligt med högutbildade föräldrar

De som tillhör kategorin okänd aktivitet har högutbildade föräldrar i högre utsträckning än de som tillhör övriga kategorier. Även denna tendens förstärks 2005 och 2010. Det kan vara ett tecken på att de studerar utomlands.

Unga i familjer med okänd disponibel inkomst och vars föräldrar har okänd utbildningsnivå är överrepresenterade

Att Statistiska centralbyråns register saknar information om disponibel inkomst och utbildningsnivå kan vara en indikation på att unga med okänd aktivitet tillhör denna kategori just för att de inte befinner sig i Sverige.

Unga med utländsk bakgrund är överrepresenterade i kategorin okänd aktivitet, med undantag av dem som är födda i Sverige med bakgrund i västländer

Det är en överrepresentation av nästan alla unga med utländsk bakgrund i kategorin okänd aktivitet både år 2000, år 2005 och år 2010.

Unga med okänd utbildning är kraftigt överrepresenterade

De flesta unga i kategorin okänd aktivitet har okänd utbildning och andelen ökar från 64 procent år 2000 till 77 procent år 2010. Enligt Statistiska centralbyrån kan det finnas två förklaringar till att en person som är folkbokförd i Sverige har okänd utbildning. Antingen är deras utbildning utländsk eller också har en svensk utbildning inte hunnit komma in i Statistiska centralbyråns register. En viktig fråga att utreda är om det kan finnas eftersläpningar i Statistiska centralbyråns register av dem som går i särskola.

Unga i kategorin okänd aktivitet arbetar eller studerar i högre utsträckning tio år senare än unga i andra kategorier

En rent beskrivande analys av utvecklingen under de påföljande tio åren visar en positiv bild för de 16–19-åringar som hade okänd aktivitet år 2000. Vi har i tidigare kapitel visat att unga 16–25 år i kategorin okänd aktivitet har en något högre risk att varken arbeta eller studera under ett enda år hela perioden 2000–2010. En tentativ slutsats är att kategorin okänd aktivitet är mycket heterogen och i stor utsträckning kan bestå av unga som studerar utomlands och unga som går i särskola.

1 Inledning

Gruppen unga som varken arbetar eller studerar har under senare år uppmärksammats i den svenska och internationella debatten. Trots att omkring var tionde person i åldern 16–25 år i dag tillhör denna grupp vet vi inte mycket om vilka dessa personer är, varför de inte arbetar eller studerar samt vad de gör.

1.1 Rapportens syfte och upplägg

Det övergripande syftet med denna rapport är att närmare belysa gruppen unga som varken arbetar eller studerar. Målgruppen består av individer i åldern 16–25 år under perioden 2000–2010. I analysen belyser vi framför allt följande frågor:

- Vilka bakgrundsfaktorer påverkar risken att varken arbeta eller studera?
- Finns det någon tidstrend?
- Är andelen lika hög i högkonjunktur som i lågkonjunktur?
- Har bakgrundsfaktorens påverkan förändrats?
- Vad gör de unga som varken arbetar eller studerar?
- Hur påverkas de ungas arbetsmarknadssituation på medellång och lång sikt?
- Vilka unga hamnar permanent i tillståndet "varken arbeta eller studera"?
- Vad händer på sikt med unga som varken arbetar eller studerar och som är i okänd aktivitet?

I kapitel 2 diskuterar vi vårt datamaterial och tillvägagångssätt, därefter följer resultaten av vår empiriska analys som delas upp i flera kapitel.

Kapitel 3 ger en övergripande beskrivning av hur andelen unga som varken arbetar eller studerar förändrats över tid samt hur denna trend skiljer sig för olika grupper.

Kapitel 4 presenterar beskrivande statistik över bland annat ålder, utbildning och etnisk bakgrund.

Kapitel 5 analyserar vilka individuella bakgrundsegenskaper som bäst förklarar varför unga inte arbetar eller studerar.

I kapitel 6 studerar vi om bakgrundsfaktorens inverkan på risken att varken arbeta eller studera har förändrats.

I kapitel 7 följer vi under en tioårsperiod upp unga som inte arbetar eller studerar år 2000 och därefter jämför vi i kapitel 8 uppföljningen bland unga som varken arbetar eller studerar år 2000 och 2005.

I kapitel 9 analyserar vi vilka bakgrundsegenskaper som påverkar risken att varken arbeta eller studera permanent och på kort och lång sikt. I det sista kapitlet gör vi en djupdykning i kategorin som varken arbetar eller studerar och har okänd aktivitet. I en bilaga diskuterar vi även betydelsen av att tonåringar födda i Sverige har okänd utbildning.

1.2 Tidigare studier

Begreppet unga som varken arbetar eller studerar började användas i Storbritannien i slutet av 1980-talet. Anledningen var att det traditionella arbetslöshetsbegreppet "arbetslösa i procent av arbetskraften"³ inte passar för att beskriva ungas situation på arbetsmarknaden (European Foundation 2011).

En mycket stor del av den unga befolkningen studerar och ingår därmed inte i arbetskraften. Om till exempel 90 procent av den unga befolkningen studerar, 5 procent arbetar och 5 procent är arbetslösa så blir ungdomsarbetslösheten 50 procent vilket ger en missvisande bild av ungas arbetsmarknadssituation. Andelen unga

³Arbetskraften = sysselsatta + arbetslösa.

som varken arbetar eller studerar blir i stället 5 procent. Därför används begreppet NEET (Not in Employment, Education or Training) numera regelbundet i statistiska publikationer från EU och OECD.

Begreppet NEET eller "varken arbetar eller studerar" är bättre än den traditionella arbetslöshetsdefinitionen men inte perfekt. Ett problem är att det inte är självklart hur NEET ska definieras, vilket gör det svårt att jämföra resultaten från olika studier. För Sveriges del har Ungdomsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skolverket, Sveriges Kommuner och Landsting och Socialstyrelsen tillsammans med SCB arbetat fram en definition som man rekommenderar ska användas i studier på svenska data. Vi använder en definition som ligger mycket nära den som ovan nämnda rekommenderar. Men deras definition skiljer sig från den som används av EU⁴, där även de som deltar i kurser och seminarier utanför det reguljära utbildningsväsendet vid intervjutillfället ingår i gruppen som studerar (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/edat_esms.htm#unit_measure_data).

Både EU och OECD baserar sina statistiska serier av NEET på data från EU:s arbetskraftsundersökningar eller från nationella arbetskraftsundersökningar. Arbetskraftsundersökningarna är urvalsundersökningar, vilket innebär att det begränsade antalet observationer gör det omöjligt att dela in den unga populationen i olika undergrupper. Ett ytterligare problem är hur arbetskraftsundersökningarna klassificerar dem som deltar i arbetsmarknadspolitiska program, där deltagare i några program kan klassificeras som sysselsatta och i andra program som studerande. En ytterligare komplikation är att EU och OECD använder åldersgruppen 15/16–24 år och Ungdomsstyrelsen 16–25 år.

Med de definitioner av NEET som används hamnar Sverige i en betydligt bättre position i den internationella

rangordningen jämfört med när det traditionella arbetslöshetsbegreppet används och där Sverige ofta tillhör dem som är "sämst i klassen". När NEET används får Sverige en bättre position i rangordningen: den sjätte lägsta andelen i hela EU år 2010 enligt EU och den fjärde lägsta bland 35 länder år 2011 enligt OECD (European Foundation 2011, OECD 2012a, och www.oecd.org/els/emp/50305438.xlsx).

Tidsserier från OECD visar också att NEET har stigit i hela OECD-området sedan början av 2000-talet (OECD 2010 och 2012).

Trots att NEET ofta används i internationell statistik, är det mycket få internationella analyser som använt NEET-begreppet. En studie baserad på EU-data visar att funktionsnedsättning, utländsk bakgrund, kort utbildning och föräldrar med erfarenhet av arbetslöshet ökar risken för att befinna sig i NEET (European Foundation 2011). Det finns också ett par studier på brittiska data, som visar att kort utbildning och föräldrarnas socioekonomiska status påverkar risken att vara NEET (Furlong 2006). Att tillhöra NEET-gruppen i unga år påverkar unga mäns framtida arbetsmarknadskarriärer negativt och ger dessutom effekter på unga kvinnors psykiska hälsa (Bynner och Parsons 2002).

Furlong (2006) för också en diskussion om svårigheter förknippade med NEET-begreppet. Ett problem är, enligt Furlong, att begreppet inte är exakt definierat och därför inte alltid innebär samma sak hos olika författare och statistikproducenter. Ett annat problem är att NEET är ett mycket vitt begrepp som kan inrymma drogmissbrukare såväl som föräldralösa.

Problemet med jämförbarheten kan undvikas om man som i Ungdomsstyrelsens med fleras rekommendation använder en enhetlig definition av unga som varken arbetar eller studerar samt delar in dem i olika underkategorier. Men det är viktigt att observera att såväl

andelen NEET som skillnader mellan olika grupper är beroende av hur begreppet NEET är definierat (Bäckman & Nilsson 2013).

I Sverige har begreppet unga som varken arbetar eller studerar använts i ett antal rapporter sedan början

av 2000-talet (se t.ex. SOU (2003); Schröder och Sahin (2007), Bäckman et al. (2011) och Temagruppen unga i arbetslivet (2011, 2012).

⁴En ytterligare skillnad är att Ungdomsstyrelsen med flera utgår från registerdata medan EU använder data från arbetskraftsundersökningarna som är en urvalsundersökning (AKU).

2 Datamaterial och tillvägagångssätt

I vår analys använder vi data från Statistiska centralbyrån (SCB) som täcker samtliga individer som folkbokförts i Sverige 1997–2010⁵. Vi studerar individer i åldern 16–25 år under perioden 2000–2010, i delar av analysen fokuserar vi endast på de enskilda åren 2000, 2005 och 2010. Fördelen med att studera ett fåtal år i stället för samtliga är att resultaten blir mer lättöverskådliga. Vi valde år 2010 för att det är det sista året som är tillgängligt i våra data. För att ta hänsyn till att konjunkturen kan påverka gruppen unga som varken arbetar eller studerar valde vi vidare att studera gruppen i både en lågkonjunktur (år 2005) och en högkonjunktur (år 2000).

Variabeln *varken arbetar eller studerar* är i denna studie konstruerad från register över inkomster och studiedeltagande och utgår från den modell som Ungdomsstyrelsen tagit fram i samarbete med flera andra myndigheter och Sveriges kommuner och landsting (se Temagruppen Unga i arbetslivet 2011). Det mått på individers inkomster som används härrör från ett register med kontrolluppgifter från arbetsgivare som årligen rapporteras in till skattemyndigheterna samt från olika register med uppgifter om offentliga transfereringar. Förvärvsinkomst definieras som summan av inkomst från arbete eller aktiv näringsverksamhet. Inkomster från

till exempel svartarbete saknas av naturliga skäl i våra registerbaserade data.

Huruvida individen studerar mäts i denna studie med variablerna studiedeltagande under höstterminen, registrering på högskolans grundutbildning höst- eller vårtermin, registrering på högskolans forskarutbildning höst- eller vårtermin samt studerandeinkomster. En individ definieras som studiedeltagande under höstterminen om hon eller han är registrerad på grundskola, gymnasieskola, komvux, högskola, yrkesutbildning, folkhögskola, arbetsmarknadsutbildning, eller är övrigt studerande. Viktigt att notera är att studerande i svenska för invandrare (sfi), särskola och särvox klassificeras som icke-studenter i registret, såvida de inte samtidigt haft studiemedel. För att ta hänsyn till individer som studerar svenska för invandrare har vi därför även inkluderat en variabel över antalet timmar i sfi.

Vi definierar en individ som varken arbetande eller studerande om hon eller han

1. inte har studerandeinkomster
2. inte är studiedeltagande⁶ under höstterminen
3. inte är registrerad på högskolans grundutbildning
4. inte är registrerad på högskolans forskarutbildning
5. inte har en inkomst av förvärvskälla och aktiv

⁵ För varje individ har vi information om bland annat utbildning, arbetsmarknadssituation (arbetslöshet, inkomster, deltagande i arbetsmarknadspolitiska insatser etc.) samt en rad demografiska variabler. Det finns även information om föräldrarnas utbildning, arbetsmarknadssituation och födelseland. Vi har hämtat data från registret Stativ som kompletterats med variabler från registret Lisa. Informationen är helt oidentifierad så det går inte att identifiera enskilda individer.

⁶ Variabeln studiedeltagande registrerar dem som studerar i grundskolan först från och med år 2001. För att kunna analysera även år 2000 har vi därför konstruerat en egen variabel som anger om individen studerar i grundskolan eller ej. Denna har konstruerats med hjälp av variabeln grundskola meritvärde. Variabeln anger slutbetyg i grundskola aktuellt år. Vi har matchat på denna variabel för åren 2001 och 2002 på individer som är 16 år gamla och återfinns i Stativ år 2000. De 16-åringar som har ett meritvärde från grundskolan år 2001 eller år 2002 kan antas ha gått i grundskolan år 2000. I vår egen konstruerade grundskolevariabel får dessa individer därför värdet 1.

- näringsverksamhet, exklusive underskott och värnpliktsersättning som överstiger ett prisbasbelopp
- 6.** inte har deltagit på sfi mer än 59 timmar det aktuella året

Ovanstående definition är en smärre avvikelse från Ungdomsstyrelsens med fleras modell, där de som arbetspendlar till Danmark och Norge utesluts ur gruppen varken arbetar eller studerar. Våra data har ingen information om arbetspendling över Sveriges gränser,

vilket innebär att gränspendlare kan ingå i vår definition av varken arbetar eller studerar. Enligt SCB är det ett ganska litet antal unga som gränspendlar, 7 041 personer år 2010 eller 0,6 procent av populationen 16–25 år (SCB 2012). Våra analyser gäller hela riket och påverkas därför inte nämnvärt av att vi saknar information om arbetspendling över gränsen. Däremot är det troligt att regionala analyser av till exempel Malmö skulle blivit missvisande utan information om gränspendling.

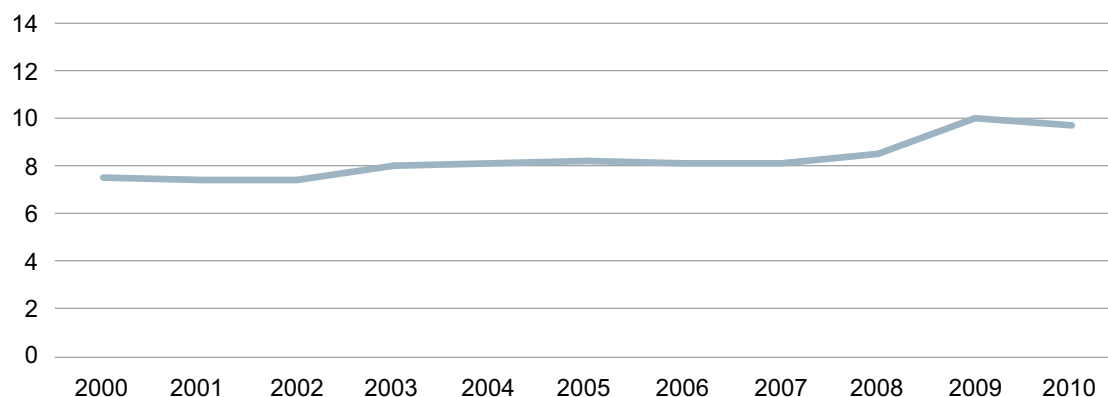
3 Förändringar över tid av andelen unga som varken arbetar eller studerar

Har andelen unga som varken arbetar eller studerar förändrats? Påverkas andelen av om det är högkonjunktur eller lågkonjunktur? Är det någon skillnad mellan unga kvinnor och unga män? Mellan unga med svensk och med utländsk bakgrund eller mellan de yngsta och de äldsta? I detta avsnitt studerar vi dessa frågor genom att använda data från varje enskilt år åren 2000–2010.

3.1 Finns det någon tidstrend?

Vi börjar med att visa utvecklingen för samtliga unga 16–25 år under perioden 2000–2010. Figur 3.1 visar att andelen unga som varken arbetar eller studerar ökar svagt från strax under 8 procent år 2000 till cirka 10 procent år 2009 för att sedan avta något. År 2010 är andelen unga som varken arbetar eller studerar 9,6 procent⁷. Denna siffra motsvarar drygt 100 000 individer.

Figur 3.1. Andelen som varken arbetar eller studerar, 16–25 år, förändring över tid (procent)

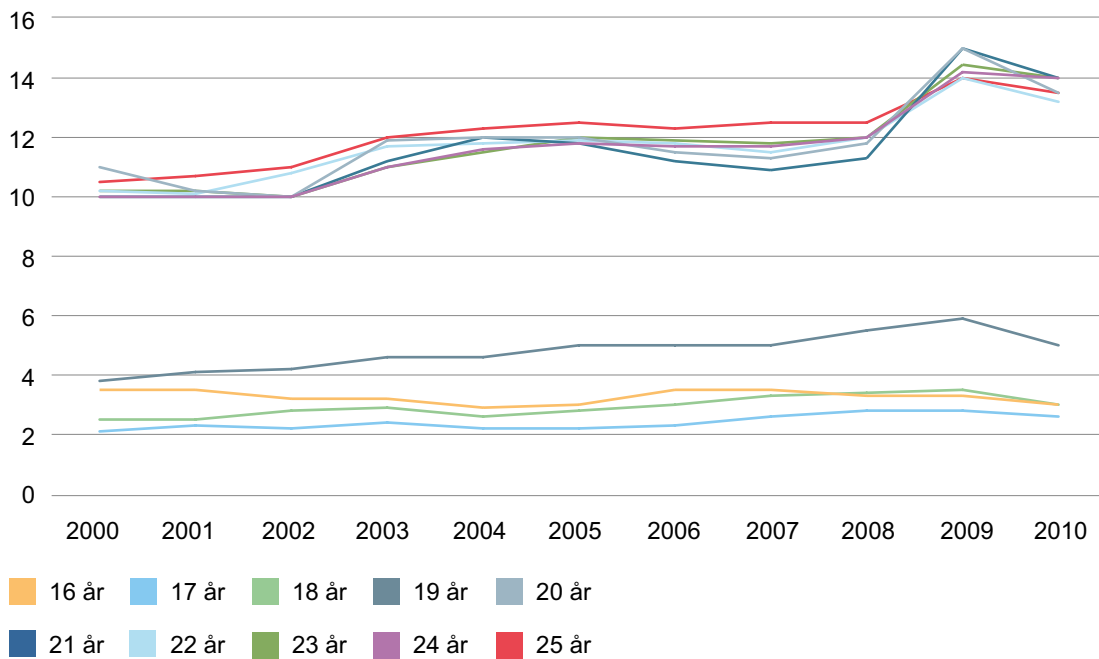

⁷ I analysen från Temagruppen Unga i arbetslivet (2011) är andelen som varken arbetar eller studerar 9,5 procent, det vill säga en tiondels procentenhet lägre än i denna rapport. Skillnaden förklaras sannolikt av att de som arbetspendlar över Sveriges gränser kan ingå i gruppen varken arbetar eller studerar i denna rapport.

En uppdelning på ålder visar att tidstrenden skiljer sig starkt mellan olika ålderskategorier (figur 3.2). För de yngsta (16–18 år) är andelen som varken arbetar eller studerar relativt konstant omkring 3 procent under alla åren. Detta beror säkerligen på att en stor del av individerna i denna åldersgrupp studerar på gymnasiet och inte

påverkas av förändringar i konjunktur eller i arbetsmarknadspolitik. För 19-åringarna har andelen ökat något från fyra till cirka 6 procent. I åldern 20–25 år är andelen som varken arbetar eller studerar betydligt större, mellan 10 och 16 procent, och andelen ökar. Mönstren är likartade för alla enskilda åldrar inom gruppen 20–25 år.

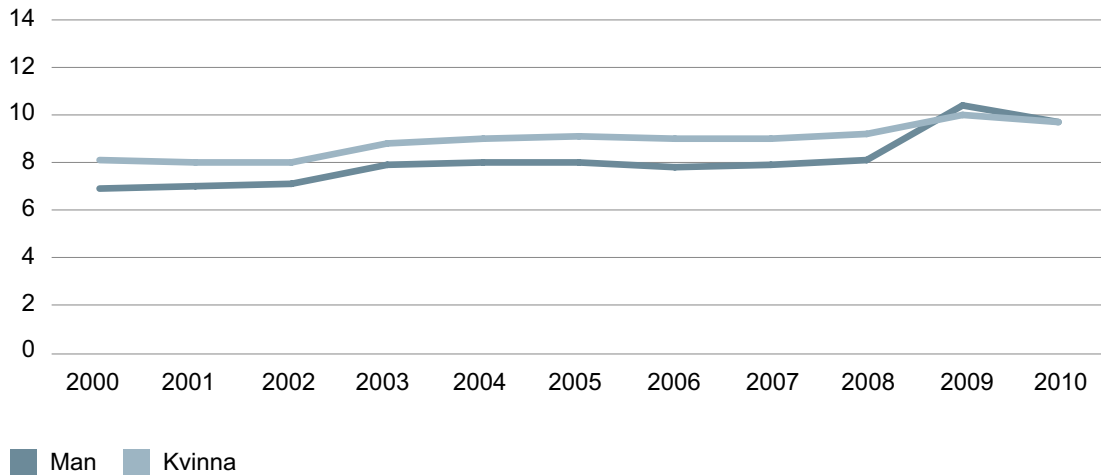
Figur 3.2. Andelen unga som varken arbetar eller studerar uppdelat på ålder (procent)

Utvecklingen skiljer sig också något mellan kvinnor och män. Figur 3.3 visar att det bland kvinnor är en större andel som varken arbetar eller studerar, men att denna skillnad minskar över tid och försvinner mot slutet av 2000-talet. År 2000 är andelen unga som varken arbetar eller studerar mer än en procentenhet större bland kvinnor än bland män. År 2010 är skillnaden mellan grupperna i stället obetydlig. En jämförelse av unga som varken

arbetar eller studerar år 2000 och 2010 visar att antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen som arbets sökande eller i någon form av program mer än fördubblats bland kvinnorna och mer än tredubblats bland männen. En förklaring till de minskande skillnaderna mellan kvinnor och män kan därför vara att de ökande svårigheterna på arbetsmarknaden under 2000-talet (se figur 3.5) drabbat män mer än kvinnor.

Figur 3.3. Andelen män och kvinnor som varken arbetar eller studerar, 16–25 år, förändring över tid (procent)

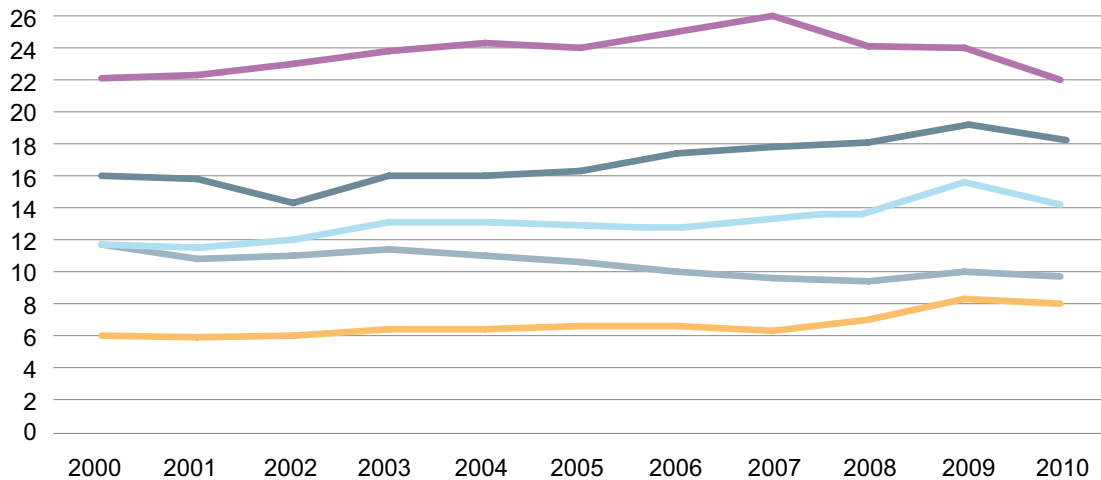

Tidigare studier har visat att unga utrikes födda genomgående har större andelar som varken arbetar eller studerar än dem som är födda i Sverige. Utrikes födda är en heterogen grupp och vi har därför delat upp dem i två kategorier: de som är födda i EU15 m.fl.⁸ och de som är födda i övriga delar av världen. Vi har också kompletterat beskrivningen med att visa utvecklingen

för unga som är födda i Sverige med utländsk bakgrund (båda föräldrarna födda utomlands). Även här har vi två underkategorier: modern är född i EU15 m.fl. och modern född i övriga världen. I båda de senare kategorierna är ett ytterligare kriterium att fadern ska vara född utomlands (se bilaga 1 för en detaljerad beskrivning av hur vi kategoriserat utländsk bakgrund).

⁸ Kategorin EU15 består av de 15 länder som var medlemmar i EU i januari 2004 + Norge, Island, Lichtenstein, USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland.

Figur 3.4. Andelen 16–25 år som varken arbetar eller studerar uppdelat på svensk och utländsk bakgrund (procent)

Födelseland:

- Född i Sverige, mor Sverige
- Född i Sverige, mor övriga världen
- Född övriga världen
- Född i Sverige, mor EU15 med flera
- Född EU15 med flera

Figur 3.4 visar att samtliga kategorier av unga med utländsk bakgrund har större andelar som varken arbetar eller studerar än unga med svensk bakgrund. De som är födda utomlands har större andelar än de som är födda i Sverige med utländsk bakgrund. Slående är att andelen unga som varken arbetar eller studerar är störst bland unga födda i EU15 m.fl.⁹ År 2000 var andelen unga som varken arbetar eller studerar 22 procent bland dessa och motsvarande siffra för unga födda i övriga världen var 16 procent.

Ett liknande mönster finns bland inrikesfödda med utländsk bakgrund. År 2000 var andelen unga som varken arbetar eller studerar strax under 12 procent för både dem med bakgrund i EU15 m.fl.¹⁰ och med bakgrund i övriga världen. Därefter skiljer sig utvecklingen för dessa kategorier av unga med utländsk bakgrund, genom en markerad ökning av andelen som varken arbetar eller studerar bland dem med bakgrund i EU15 m.fl. År 2010 är andelen cirka 15 procent för dessa och motsvarande siffra för unga med bakgrund från övriga världen är strax under 10 procent.

⁹ I kategorin EU15 m.fl. är 42 procent födda i ett annat nordiskt land än Sverige, 30 procent i något av EU15-länderna och 12 procent i USA, Kanada, Australien eller Nya Zeeland.

¹⁰ I kategorin infödd med bakgrund i EU15 m.fl. är mer än 80 procent av mödrarna födda i ett annat nordiskt land, huvudsakligen Finland (och fäderna födda utomlands).

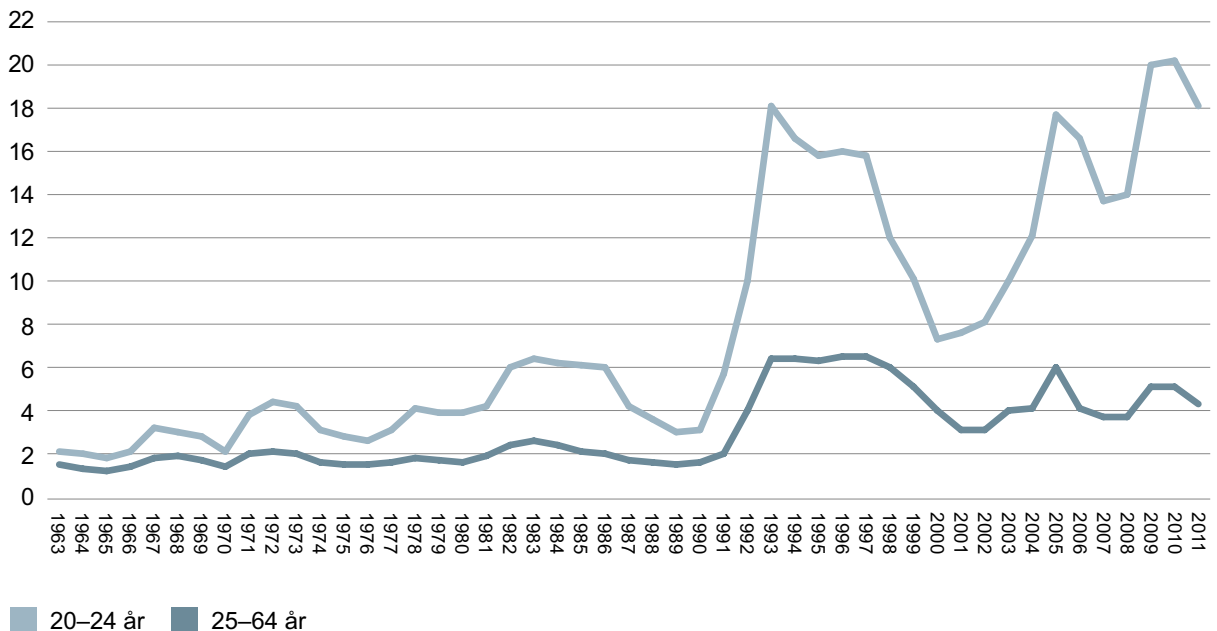
3.2 Finns det något konjunkturmönster?

Som en indikation på konjunkturutvecklingen har vi beräknat andelen arbetslösa i arbetskraften för åldersgrupperna 20–24 år och 25–64 år under en längre period. Figur 3.5 visar att 20–24-åringarna har en högre genomsnittsarbetslöshet och att deras arbetslöshet är betydligt mer konjunkturkänslig än vad som gäller för dem som är

i åldern 25–64 år.

Under åren 2000–2010 är de ungas arbetslöshet på sin lägsta nivå år 2000. Därefter försämras konjunkturen och de ungas arbetslöshet har fördubblats till år 2005. Efter en viss förbättring de följande två åren når ungdomsarbetslösheten sin högsta nivå under hela perioden med 20 procent år 2010.

Figur 3.5. Andelen arbetslösa i arbetskraften 1963–2011, 20–24 år och 25–64 år (procent)

Källa: SCB:s arbetskraftsundersökningar, egna beräkningar.

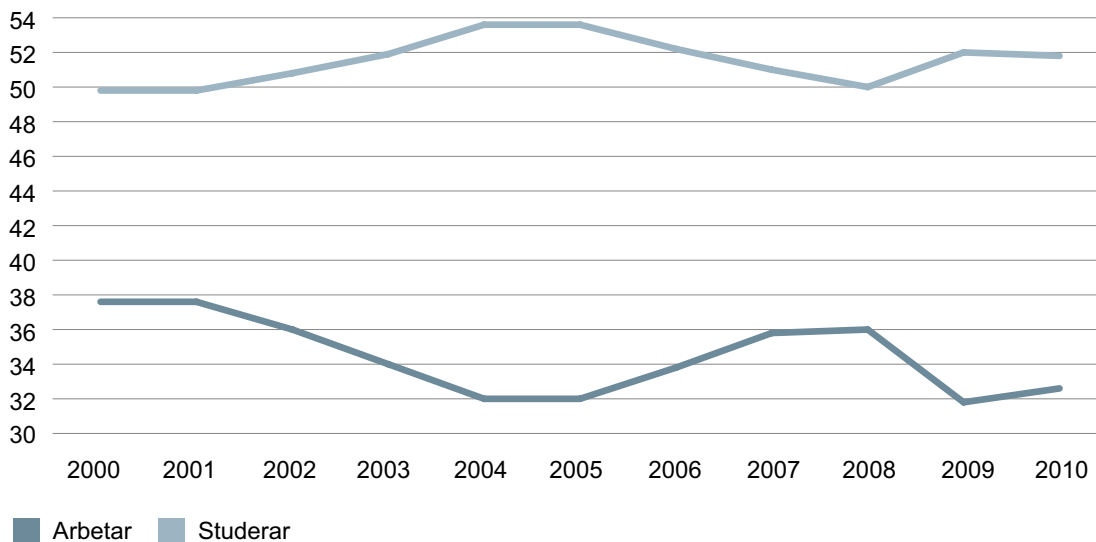
En jämförelse av förändringar i ungdomsarbetslösheten (figur 3.5) och andelen unga som varken arbetar eller studerar (figur 3.6) visar inget utpräglat samband med konjunkturläget. Möjligen går det att spåra en svag ökning av andelen unga i åldern 20–25 år som varken

arbetar eller studerar när ungdomsarbetslösheten går upp. År 2010 bryts dock detta eventuella mönster då ungdomsarbetslösheten fortsätter att stiga medan andelen 20–25-åringar som varken arbetar eller studerar minskar.

En förklaring till det svaga sambandet mellan konjunkturutvecklingen och andelen unga som varken arbetar eller studerar kan vara att de två komponenterna arbetar respektive studerar påverkas på olika sätt av konjunkturen. Att så är fallet framgår tydligt av figur 3.6 som visar andelen unga som arbetar respektive studerar under perioden 2000–2010. Trenderna för andelen som arbetar och för andelen som studerar är varandras spegelbilder. Det framgår också att båda trenderna följer

konjunkturläget. Då konjunkturen försämras 2000–2005 minskar andelen unga som arbetar samtidigt som andelen unga studerande ökar. Mellan 2005 och 2008 då konjunkturen återhämtar sig något ökar andelen unga som arbetar och andelen studerande sjunker. Slutsatsen är att andelen unga som arbetar eller studerar inte påverkas av konjunkturen utan i stället endast förhållandet mellan dem som arbetar och dem som studerar.

Figur 3.6. Andelen som arbetar respektive studerar, 16–25 år, förändring över tid (procent)

I diagrammet ingår inte de som **både** arbetar och studerar.

4 Beskrivning av ungas bakgrundsegenskaper år 2010

Vilka är de unga som varken arbetar eller studerar? I detta avsnitt besvarar vi denna fråga genom att beskriva unga individers bakgrundsegenskaper. I analysen fokuserar vi på det senast tillgängliga året i våra data, det vill säga år 2010. Detta år är 1 251 825 personer i

åldern 16–25 år folkbokförda i Sverige (tabell 4.1). Drygt hälften är män och knappt hälften kvinnor. Nästan 60 procent av populationen är i åldern 20–25 år och denna ålderskategori har betydligt större andelar som varken arbetar eller studerar än de som är yngre.

Tabell 4.1. Populationen fördelad på ålderskategorier, kön samt andelen som varken arbetar eller studerar, år 2010

	Antal	Antal som varken arbetar eller studerar	Andel som varken arbetar eller studerar (procent)
16–19 år	507 604	18 490	3,6
20–25 år	744 221	101 580	13,6
Kvinnor 16–25 år	610 153	58 723	9,6
Män 16–25 år	641 672	61 347	9,6

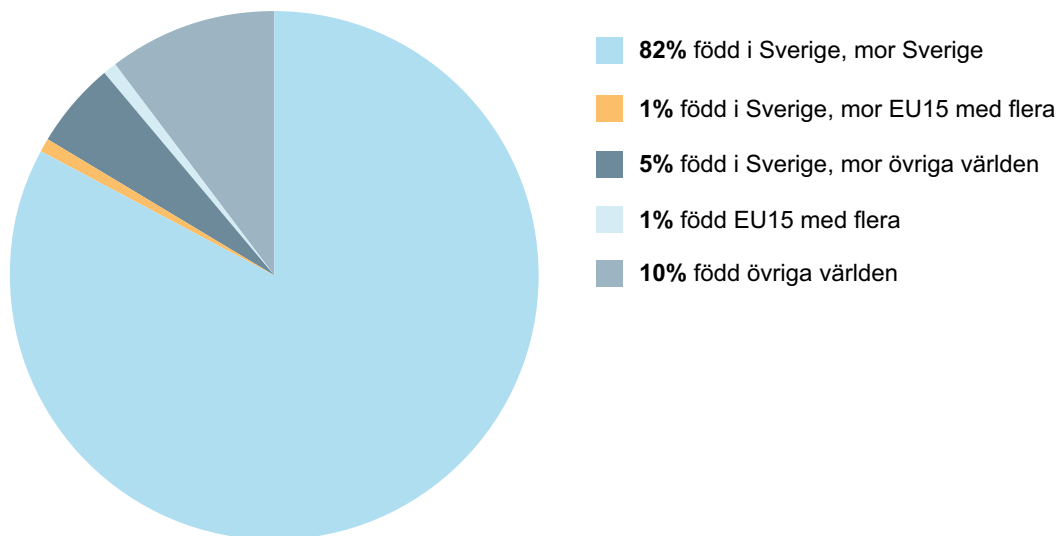
4.1 Svensk och utländsk bakgrund

Tidigare avsnitt visade på mycket stora skillnader mellan unga med utländsk och med svensk bakgrund. Vi kommer därför i detta och följande avsnitt att lägga särskild vikt vid betydelsen av utländsk bakgrund.

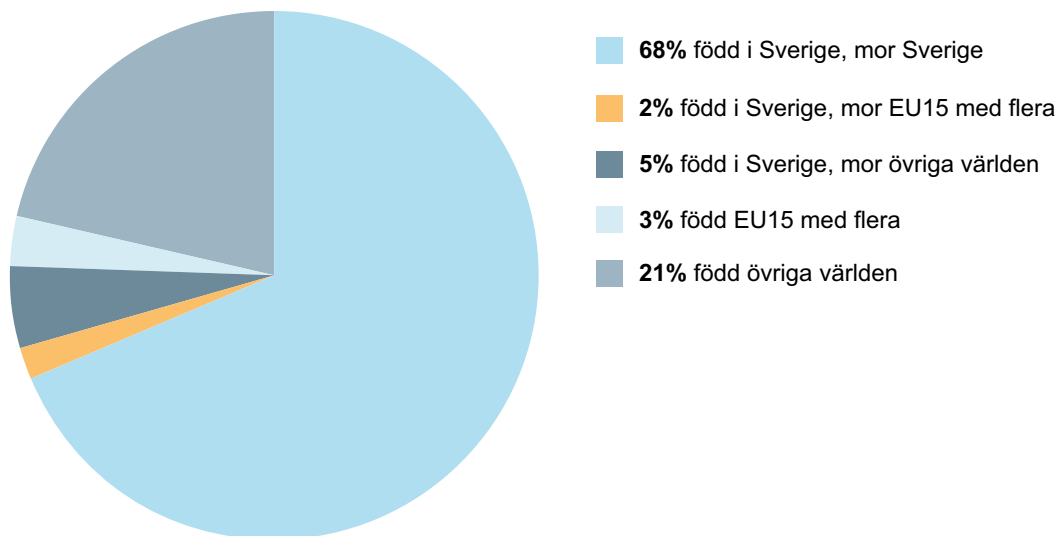
Figurerna 4.1 och 4.2 visar svensk och utländsk bakgrund uppdelat på om individen arbetar eller studerar eller ingetdera. Vi ser att andelen födda i Sverige med svensk bakgrund är 62 procent bland dem som varken arbetar eller studerar att jämföra med 82 procent bland

dem som arbetar eller studerar. En annan påtaglig skillnad är att utrikes födda har dubbelt så stora andelar bland dem som varken arbetar eller studerar jämfört med dem som arbetar eller studerar. Bland unga som varken arbetar eller studerar är var femte person född i övriga världen. Bland unga som arbetar eller studerar är i stället endast var tionde person född i övriga världen. Födda i EU15 m.fl. är en liten grupp, och utgör 3 procent av dem som varken arbetar eller studerar och 1 procent av dem som arbetar eller studerar.

Figur 4.1. Svensk och utländsk bakgrund bland unga 16–25 år som arbetar eller studerar år 2010

Figur 4.2. Svensk och utländsk bakgrund bland unga 16–25 år som varken arbetar eller studerar år 2010

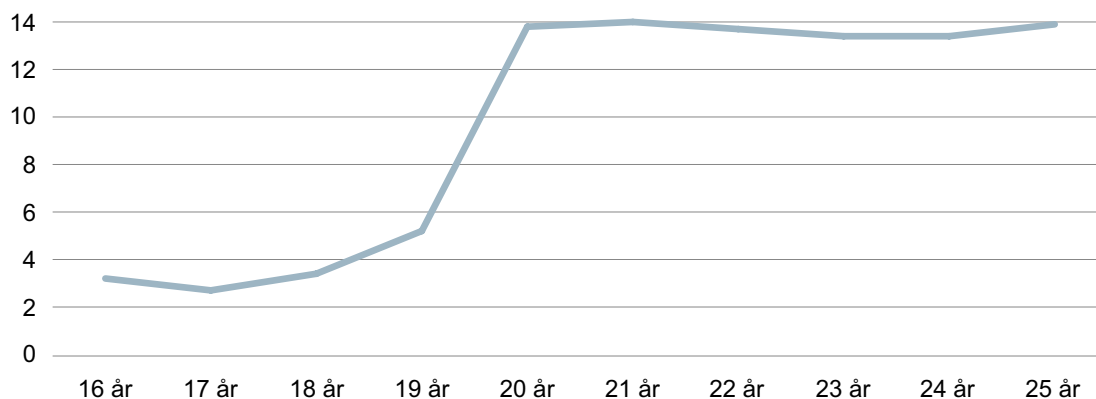

4.2 Större andel efter gymnasieåldern

Åldern har mycket stor betydelse för hur stor andel av gruppen som varken arbetar eller studerar. Figur 4.3 visar att andelen som varken arbetar eller studerar endast ligger kring 3 procent bland 16–18-åringar. Bland

19-åringar ökar andelen något till cirka 5 procent för att sedan öka drastiskt till nästan 14 procent för 20-åringar. En trolig förklaring till denna stora ökning är att de allra flesta unga går ut gymnasiet när de är 19 år. Bland 20–25-åringar ligger andelen som varken arbetar eller studerar konstant kring 14 procent.

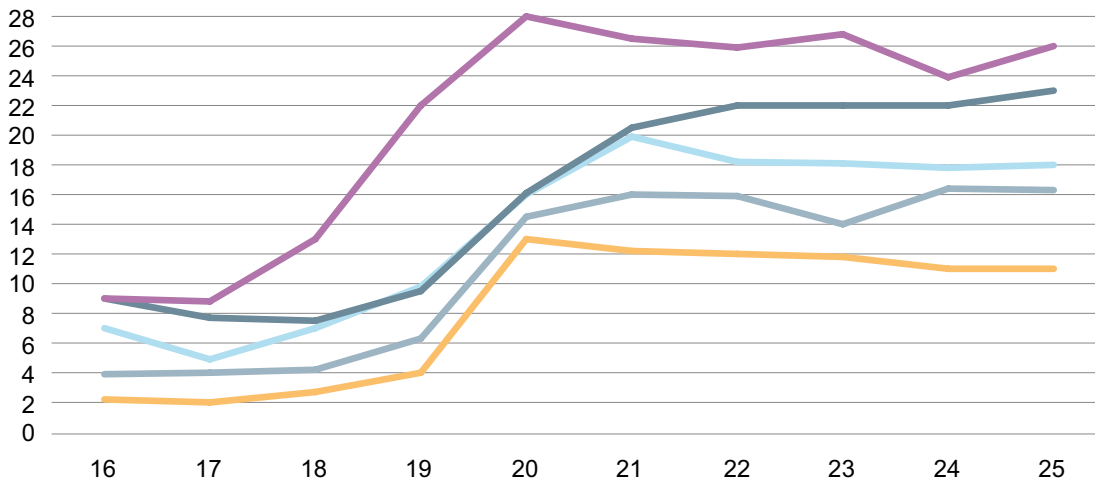
Figur 4.3. Andelen unga som varken arbetar eller studerar, uppdelat efter ålder, år 2010 (procent)

Trenden över ålderskohorter är ganska lika för unga med svensk och med olika former av utländsk bakgrund, men nivåerna skiljer sig. I likhet med i föregående avsnitt kan

vi se att unga födda i EU15 m.fl. har den största andelen som varken arbetar eller studerar (figur 4.4).

Figur 4.4. Andelen unga 16–25 år som varken arbetar eller studerar år 2010 uppdelat på svensk och utländsk bakgrund (procent)

Födelseland:

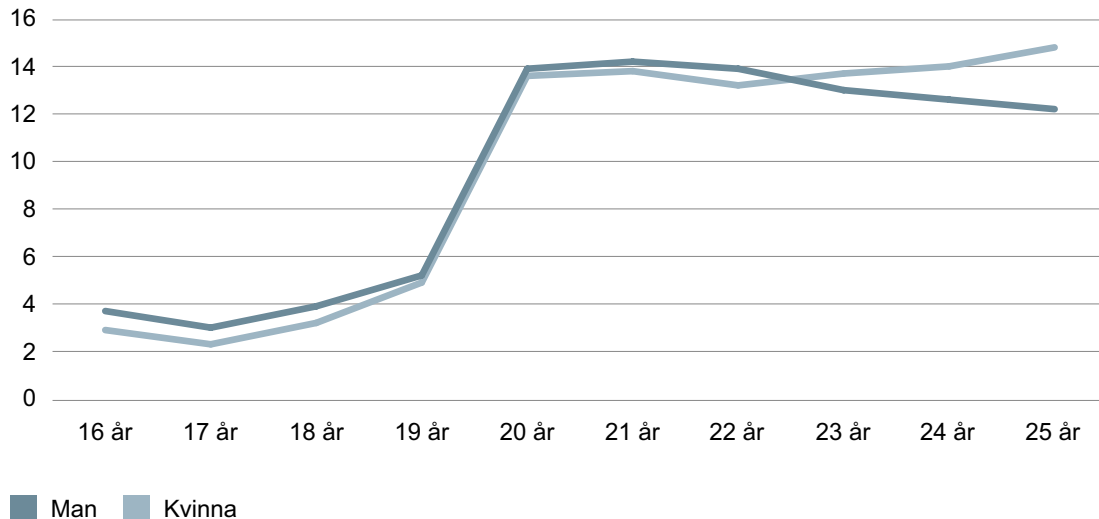
- Född i Sverige, mor Sverige
- Född Sverige, mor övriga världen
- Född övriga världen
- Född Sverige, mor EU15 med flera
- Född EU15 med flera

4.3 Små skillnader mellan könen

Unga kvinnor och unga män skiljer sig nästan inte åt när det gäller andelen som varken arbetar eller studerar fram till 22 års ålder, därefter ökar andelen bland kvinnor medan andelen minskar bland män (figur 4.5). Senare i detta avsnitt visar vi att andelen unga med föräldraper-

ning är betydligt större bland kvinnor än bland män. Eftersom unga med föräldraperning ingår i gruppen unga som varken arbetar eller studerar kan detta förklara varför andelen fortsätter att öka över ålder bland kvinnor men inte bland män.

Figur 4.5. Andelen 16–25 år som varken arbetar eller studerar uppdelat på kön, år 2010 (procent)

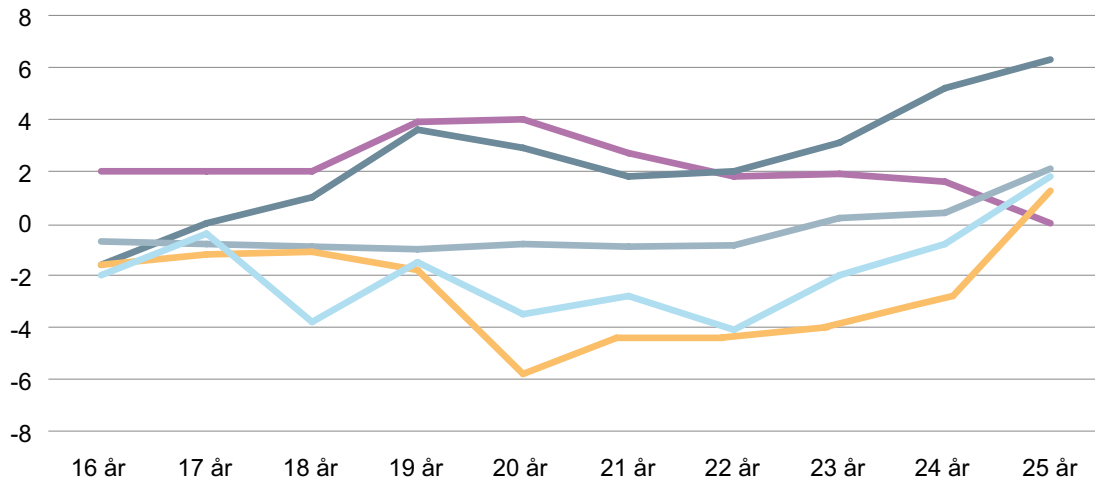

Ett sätt att illustrera skillnaden mellan kvinnor och män är att minska kvinnornas andel med männens andel. Om 10 procent bland kvinnor 16 år och 5 procent bland män 16 år varken arbetar eller studerar blir skillnaden 5 procentenheter. Om förhållandet är det motsatta blir skillnaden minus 5 procentenheter.

Figur 4.6 visar att bland utrikes födda har kvinnor i alla åldrar större andelar som varken arbetar eller studerar än männen. Från 21 års ålder ökar skillnaderna bland dem som är födda i övriga världen och vid 25 års ålder är andelen kvinnor födda i övriga världen som varken arbetar eller studerar 6 procentenheter större än andelen män. Födda i EU15 m.fl. är den enda grupp som har ett mönster med minskande skillnader mellan kvinnor och män i högre åldrar.

Oavsett svensk eller utländsk bakgrund har de inrikesfödda kvinnorna i yngre åldrar mindre andelar som varken arbetar eller studerar än de inrikesfödda männen. Detta gäller i synnerhet dem med utländsk bakgrund. Detta mönster bryts dock vid 23 års ålder för inrikesfödda kvinnor med svensk bakgrund, vid 24 år för inrikesfödda kvinnor med bakgrund i EU15 m.fl. och vid 25 år för inrikesfödda kvinnor med bakgrund i övriga världen, i den åldern är det samma andelar kvinnor och män som varken arbetar eller studerar. Efter dessa brytpunkter har inrikesfödda kvinnor i de följande åldersgrupperna större andelar som varken arbetar eller studerar än männen.

Figur 4.6. Skillnad i procentenheter (kvinnor minus män) bland unga som varken arbetar eller studerar efter ålder och svensk och utländsk bakgrund, år 2010

Födelseland:

- Född i Sverige, minst en förälder född i Sverige
- Född i Sverige, mor född EU15 med flera
- Född i Sverige, mor född övriga världen
- Född EU15 med flera
- Född övriga världen

Positiva värden betyder att kvinnor har högre andelar som varken arbetar eller studerar än män. Negativa värden att män har högre andelar än kvinnor.

4.4 Övriga bakgrundsegenskaper

I detta avsnitt visar vi i tabellform skillnader i bakgrundsegenskaper mellan dem som arbetar eller studerar och dem som gör ingetdera. Beskrivningen är genomgående uppdelad på kvinnor och män.

4.4.1 Demografi

Det är stora skillnader i andelen gifta och andelen som har barn mellan dem som arbetar eller studerar och de som gör ingetdera. Detta gäller i synnerhet bland kvinnorna där endast omkring 5 procent är gifta eller har barn bland

dem som arbetar eller studerar att jämföra med att 17 procent är gifta och 29 procent har barn bland dem som varken arbetar eller studerar (tabell 4.2). Nästan var tredje kvinna i åldern 16–25 år som varken arbetar eller studerar har således barn. Som vi redan påpekat i föregående avsnitt hänger detta samman med att personer med föräldrapenning ingår bland dem som varken arbetar eller studerar i den definition vi använder. Vidare framkommer att gruppen i högre uträkning bor i ett område som omfattas av ett lokalt utvecklingsavtal (LUA-område)¹¹ jämfört med gruppen som arbetar eller studerar.

¹¹ LUA-område är de områden som omfattas av lokala utvecklingsavtal, tidigare kallat regeringens storstadssatsning, och senare en del av den urbana utvecklingspolitiken. Se t.ex. Ungdomsstyrelsen (2008) för en studie av unga i LUA-områden.

Tabell 4.2. Andelen av unga 16–25 år med olika sysselsättningsstatus som är gifta, har barn och bor i ett område med lokalt utvecklingsavtal (LUA) år 2010 (procent)

	Arbetar eller studerar		Varken arbetar eller studerar	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Andel gifta	3,8	1,7	16,5	4,2
Andel som har barn	5,3	2,2	29,3	2,9
Andel som bor i LUA-område	4,4	4,1	9,1	7,5

4.4.2 Individernas och deras föräldrars utbildningsnivå

Utbildningsnivån redovisas separat för unga i åldrarna 16–19 år respektive 20–25 år. Intressant är att andelen unga med okänd högsta utbildningsnivå är hela 61 procent bland 16–19-åringar som varken arbetar eller studerar (tabell 4.3). Enligt SCB kan förklaringen till den höga

andelen med okänd utbildningsnivå bland 16–19-åringar vara att de ännu inte kommit in i SCB:s utbildningsregister eller att de har en utländsk utbildning. Motsvarande siffra bland 20–25-åringar som varken arbetar eller studerar är endast 13 procent. Tabellen visar också att de som varken arbetar eller studerar oftare har bara upp till nio års utbildning.

Tabell 4.3. Individens utbildningsnivå

<i>Utbildningsnivå 16–19 år</i>	Arbetar eller studerar	Varken arbetar eller studerar
Mindre än nioårig grundskola	0,1	2,0
Grundskola	76,5	32,4
Gymnasium	19,7	4,3
Universitet	0,2	0,1
Okänd	3,5	61,3
	100	100
<i>Utbildningsnivå 20–25 år</i>		
Mindre än nioårig grundskola	0,9	3,4
Grundskola	8,3	25,8
Gymnasium	58,7	51,7
Universitet	30,3	5,7
Okänd	1,8	13,3
	100	100

Det finns även skillnader i föräldrarnas utbildningsnivå, den genomsnittliga utbildningsnivån är lägre bland föräldrar till unga som varken arbetar eller studerar (tabell 4.4 och 4.5).

Även andelen föräldrar med okänd utbildningsnivå är större bland dessa ungdomar.

Tabell 4.4. Faderns utbildningsnivå

	Arbetar eller studerar	Varken arbetar eller studerar
Mindre än nioårig grundskola	3,9	6,2
Grundskola	12,7	14,3
Gymnasium	45,4	40,7
Universitet	27,3	15,9
Okänd	10,1	22,9
	100	100

Tabell 4.5. Moderns utbildningsnivå

	Arbetar eller studerar	Varken arbetar eller studerar
Mindre än nioårig grundskola	3,3	5,7
Grundskola	8,1	12,8
Gymnasium	46,7	43,7
Universitet	35,8	20,6
Okänd	6,0	17,2
	100	100

4.4.5 Individens inkomster

Bland unga som varken arbetar eller studerar är det vanligare med ekonomiskt bistånd, arbetslöshetsersättning, ersättning vid arbetsmarknadspolitiskt program, föräldrapenning och sjukdomsersättning. Vi ser också att familjens disponibla levnadsnivå¹² i genomsnitt är högre bland unga som arbetar eller studerar. Slående är att den genomsnittliga föräldrapenningen som betalats ut är mer än 50 gånger så hög bland kvinnor än bland män i gruppen unga som varken arbetar eller studerar, 13 561 kronor jämfört med 238 kronor (tabell 4.6). Detta tyder på att många unga kvinnor som varken arbetar eller

studerar är hemma med barn och har föräldrapenning. Den genomsnittliga ersättningen vid arbetsmarknadspolitiskt program som betalats ut är nästan dubbelt så stor bland män som bland kvinnor i gruppen unga som varken arbetar eller studerar. Det antyder att dessa program är vanligare bland män än bland kvinnor.

Tabell 4.6 visar även andelen som saknar uppgift på familjens disponibla levnadsnivå. Denna siffra är nästan 6 procent i gruppen unga om varken arbetar eller studerar jämfört med 1 procent bland dem som studerar eller arbetar. Att sakna uppgift om disponibel levnadsnivå kan vara ett tecken på att individen inte befinner sig i Sverige.

Tabell 4.6. Inkomster bland unga 16–25 år med olika sysselsättningsstatus, år 2010, genomsnittsvärden

	Arbetar eller studerar		Varken arbetar eller studerar	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Genomsnittligt antal månader med ekonomiskt bistånd för individen*	0,3	0,3	1,7	1,7
Genomsnittligt ekonomiskt bistånd i familjen, kronor	1 531	1 422	9 296	8 374
Genomsnittlig arbetslöshetsersättning, kronor	458	723	886	963
Genomsnittlig ersättning vid arbetsmarknadspolitiskt program, kronor	1 159	1 781	5 581	10 044
Genomsnittlig föräldrapenning, kronor	1 470	222	13 561	238
Ersättning vid sjukdom, kronor	429	391	1 601	1 045
Familjens levnadsnivå i genomsnitt**	216	234	154	171
Andel där uppgift saknas om familjens levnadsnivå, procent	0,9 %	0,9 %	5,6 %	5,6 %

* Antalet månader med ekonomiskt bistånd i familjen är individualiserat efter fördelning på alla familjemedlemmar över 18 år.

** Familjens disponibla inkomst i förhållande till skälig levnadsnivå. Skälig levnadsnivå = 100. 158 betyder att individerna i genomsnitt bor i en familj med en levnadsnivå som är 58 procent högre än skälig levnadsnivå.

¹² Variabeln disponibel levnadsnivå i SCB:s register sätter summan av familjens inkomster och transfereringar i relation till en fastställd skälig levnadsnivå.

4.4.6 Föräldrarnas arbetsmarknadssituation

SCB:s registrering av personers sysselsättning i november används ofta för att beskriva situationen på arbetsmarknaden. Ett problem i våra data är att 11 procent av fäderna och 7 procent av mödrarna till de unga i vår population saknar uppgift om sysselsättning. Enligt uppgift från SCB har alla som är folkbokförda ett värde på denna sysselsättningsvariabel och de som

saknar uppgift är antingen inte folkbokförda i Sverige eller också saknas koppling mellan den unga och föräldern för just denna variabel. Siffrorna för föräldrarnas sysselsättning är därför mycket osäkra. Gruppen föräldrar till unga som varken arbetar eller studerar har något större andel som fått arbetslöshetsersättning och framför allt ekonomiskt bistånd än föräldrarna till unga som arbetar eller studerar (tabell 4.7).

Tabell 4.7. Föräldrarnas arbetsmarknadsställning bland unga 16–25 år med olika sysselsättningsstatus, år 2010

	Arbetar eller studerar	Varken arbetar eller studerar
Far sysselsatt	84,3	71,9
Mor sysselsatt	84,0	69,6
Far mottagit arbetslöshetsersättning	5,2	6,0
Mor mottagit arbetslöshetsersättning	5,8	6,2
Far mottagit ekonomiskt bistånd	3,4	6,0
Mor mottagit ekonomiskt bistånd	4,3	8,7

5 Samband mellan bakgrunds-faktorer och risk att varken arbeta eller studera

Föregående kapitel visade att det finns stora skillnader mellan ungdomar som varken arbetar eller studerar (UVAS) och dem som arbetar eller studerar. I detta kapitel fördjupar vi analysen av hur olika bakgrundsfaktorer påverkar risken att hamna i en situation där man varken arbetar eller studerar. I analysen jämför vi UVAS med dem som arbetar eller studerar och undersöker hur olika bakgrundsfaktorer samverkar.

Genom att använda regressionsanalys kan vi ta reda på hur stor betydelse olika bakgrundsfaktorer har var för sig. Då kan vi besvara frågor om till exempel ungdomar med utländsk bakgrund är UVAS i högre utsträckning på grund av någon eller några av bakgrundsvariablerna. Använder vi till exempel bara variablerna svensk och utländsk bakgrund kanske de visar att utrikes födda är arbetslösa i större utsträckning än de som är födda i Sverige. Men om vi i ett andra steg lägger till andra variabler, till exempel föräldrarnas utbildningsnivå, kan det ursprungliga resultatet för utrikes födda ändras eller vara oförändrat. Om det ursprungliga värdet ändras från positivt till negativt, är tolkningen att de utrikes föddas högre arbetslöshet förklaras av föräldrarnas utbildningsnivå.

I samtliga analyser har vi uteslutit personer som invandrat samma år. Anledningen är att många av dem saknar observationer¹³ på en rad variabler och att det

förefaller som om "ingen observation" har ett starkt samband med att varken arbeta eller studera. Vi har också uteslutit det fåtal individer där vi saknar information om födelseland.

I analyserna har bakgrundsvariablerna lagts till en i taget. Därigenom kan man se hur till exempel variabeln kvinna förändras när andra bakgrundsvariabler läggs till i analysen. I tabell 5.1 redovisas enbart värdena för den fullständiga modellen, det vill säga när alla variabler ingår i analysen. Vi redovisar inte oddskvoterna för alla modellerna utan redogör i texten för hur oddskvoterna förändrats när nya variabler lagts in i modellen. Resultaten av regressionsanalyserna redovisas i form av oddskvoter (se Bilaga 1 för en förklaring av hur oddskvoter ska tolkas).

5.1 Betydelsen av demografiska bakgrundsvariabler och föräldrarnas utbildning år 2010

När det gäller individens olika demografiska variabler och föräldrarnas utbildning ingår alla individer, utom de som invandrat år 2010 eller saknar uppgift om födelseland.

Personer i åldern 20–25 år har en högre risk att varken arbeta eller studera än de i åldern 16–19 år. Denna risk är ännu högre innan vi i modellen tar hänsyn

¹³ Att en individ saknar observation på en variabel innebär att det inte finns någon information i SCB:s register om variabeln för denna individ. En anledning till att många nyanlända saknar information är självfallet att de nyligen anlänt i Sverige och inte hunnit börja arbeta eller studera. En annan vanlig anledning till att nyanlända saknas i registren är att de haft ett samordningsnummer på Skatteverket innan de blivit folkbokförda och att inkomst och studier registreras på samordningsnumret.

till att det är mer vanligt bland 20–25-åringar att ha barn än bland dem som är yngre. Förklaringen är sannolikt att unga under 20 år oftast går i skolan.

Att *ha barn* ökar betydligt risken för kvinnor att varken arbeta eller studera medan risken för män minskar¹⁴. Tabell 5.1 visar detta genom en så kallad interaktionsvariabel (*kvinn* barn*). Att vara gift har liknande betydelse för kvinnors och mäns risk att varken arbeta eller studera. Tabell 5.1 visar detta genom interaktions-

variabeln (*kvinn*gift*) som är nära 1 och inte statistiskt säkerställd¹⁵. Att kvinnor vårdar barn i betydligt större utsträckning än män är välbelagt i tidigare studier. Av Socialförsäkringsrapport 2011:13 framgår att år 2000 gick 12 procent av de utbetalade föräldraförsäkringsdagarna till män och 88 procent till kvinnor. År 2010 var motsvarande siffror 23 procent till män och 77 procent till kvinnor.

¹⁴ Redovisas inte i denna rapport, men kan fås av författarna på begäran.

¹⁵ Vår regressionsmodell använder variablerna *kvinn*, *har barn* och *gift* samt interaktionsvariablerna *kvinn* barn* och *kvinn*gift*.

Oddsquoterna för grupperna nedan blir därför följande:

Gift kvinna med barn: 3,45 (0,74*0,72*1,03*6,17*1,05)

Gift kvinna utan barn: 0,80 (0,74*1,03*1,05)

Ogift kvinna med barn: 3,29 (0,74*0,72*6,17)

Ogift kvinna utan barn: 0,74 (0,74)

Gift man med barn: 0,74 (0,72*1,03)

Gift man utan barn: 1,03 (1,03)

Ogift man med barn: 0,72 (0,72)

Ogift man utan barn: 1 (referenskategori)

Tolkningen blir att exempelvis gifta kvinnor med barn i genomsnitt har 3,56 högre oddsquot än ogifta män utan barn.

Vi ser även att ogifta kvinnor utan barn har en lägre risk att varken arbeta eller studera än ogifta män utan barn.

Tabell 5.1. Sambandet mellan individers bakgrundsegenskaper och risken att varken arbeta eller studera, år 2010

	Oddsquot
Ålder 20–25 år (ref. 16–19 år)	3,67
Kvinna (ref. man)	0,74
Har barn (ref. har inte barn)	0,72
Gift (ref. inte gift)	(1,03)
Kvinna* barn	6,17
Kvinna* gift	(1,05)
Bosatt i LUA-område² (ref. inte bosatt i LUA-område)	1,30
Född i Sverige, 1 förälder född Sverige (ref.)	
Född i Sverige, modern född EU15 m.fl. ¹	1,43
Född i Sverige, modern född i övriga världen ¹	1,09
Född i Sverige, föräldrarna okänt födelseland	(1,58)
Född i EU15 m.fl.	1,48
Född i övriga världen	1,13
Utbildningsnivå far (ref. grundskola)	
Mindre än nioårig grundskola	1,13
Gymnasium	0,91
Universitet	0,70
Okänd utbildningsnivå	1,12
Utbildningsnivå mor (ref. grundskola)	
Mindre än nioårig grundskola	0,91
Gymnasium	0,68
Universitet	0,48
Okänd utbildningsnivå	0,69
Okänd disponibel familjeinkomst (ref. känd disponibel familjeinkomst)	3,14
Antal observationer	1 225 986

() Värden är inte statistiskt säkraställt. 1. Fadern utrikes född. 2. LUA-områden är områden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen.

Samtliga kategorier utländsk bakgrund har en högre risk att varken arbeta eller studera än de med svensk bakgrund. De som är födda utomlands har högre risk än de som är födda i Sverige med föräldrar födda utomlands. Genomgående är också att de som är födda i EU15 m.fl. eller inrikes födda med en mor född i EU15 m.fl. har högre risk än de med bakgrund i övriga delar av världen. Oddskvoterna för dem som är födda utomlands påverkas av variabeln *bor i LUA-område*¹⁶, det vill säga den högre risken för att varken arbeta eller studera förklaras delvis av att de bor i ett LUA-område. Slutligen är också oddskvoten för född i *EU15 m.fl.* påverkad av variabeln *okänd disponibel inkomst*, det vill säga oddskvoten för född *EU15 m.fl.* skulle vara något högre om man inte tar hänsyn till *okänd disponibel inkomst*. Anledningen till att vi tar med *okänd disponibel inkomst* i analysen är att denna troligtvis är starkt korrelerad med om individen befinner sig i Sverige eller inte. Man skulle därför kunna tänka sig att den delvis fångar upp individer som inte registrerat att de flyttat utomlands.

Det är möjligt att de stora andelarna som varken arbetar eller studerar bland de utrikes födda kan bero på att många av dem varit mycket kort tid i Sverige. Visserligen är de som invandrat år 2010 uteslutna ur an-

alysen, men det kan ändå vara av vikt att kontrollera för betydelsen av kort vistelsetid i Sverige. En separat analys av enbart utrikes födda, där antalet år sedan invandring ingår ger dock inga större förändringar i oddskvoterna¹⁷.

Moderns och faderns utbildningsnivå har också betydelse för vilka ungdomar som varken arbetar eller studerar. Ju högre utbildningsnivå föräldrarna har desto lägre blir risken att deras barn varken arbetar eller studerar. Variablerna för föräldrarnas utbildning påverkar dock varken oddskvoterna för kvinnor eller unga med utländsk bakgrund.

Slutsatsen är att kvinnors något större andelar som varken arbetar eller studerar helt och hållet förklaras av att de har barn. När det gäller utrikes födda kan vi inte helt förklara att de har större andelar som varken arbetar eller studerar. Oddskvoterna påverkas i viss mån av att de bor i ett LUA-område, men trots att vi tar hänsyn till en rad bakgrundsfaktorer kvarstår att både utrikes födda unga och inrikes födda unga med utländsk bakgrund har större risk för att varken arbeta eller studera. Slutligen kan vi inte hitta någon förklaring till att unga med bakgrund i EU15 m.fl. har högre oddskvoter än unga med bakgrund i övriga delar av världen.

¹⁶ Område med lokalt utvecklingsavtal, det vill säga de så kallade utsatta bostadsområden som ingår i regeringens storstadssatsning.

¹⁷ Tabellen presenteras inte här men kan fås av författarna på begäran.

5.2 Betydelsen av den egna utbildningen för 25-åringar 2010

Detta avsnitt analyserar betydelsen av individens egen utbildningsnivå för risken att varken arbeta eller studera. I föregående avsnitt kunde vi inte analysera betydelsen av utbildning eftersom denna samvarierar starkt med individens ålder. För att analysera betydelsen av ungas egen utbildning har vi i detta avsnitt avgränsat analysen till att endast gälla dem som är 25 år. En ytterligare avgränsning är att vi uteslutit dem som inte är födda i Sverige på grund av att det är så stor andel bland de utrikes födda som inte har någon utbildningsnivå registrerad. I övrigt ingår samma bakgrundsvariabler som i föregående analys i .

Resultaten visar tydligt (tabell 5.2) att individens egen utbildning har mycket stor betydelse för risken att varken arbeta eller studera. Risken för att varken arbeta eller studera ökar kraftigt för dem som har *mindre än 9-årig grundskola* (oddskvoten är 3,12) och minskar kraftigt för dem som har *en gymnasie- och en universitetsutbildning*

(oddskvoterna är 0,29 respektive 0,07). Oddskvoten för okänd utbildning visar på en mycket hög risk, men är svårt att tolka. Anledningen till att utbildningen är okänd i SCB:s utbildningsregister kan vara att de inte har någon utbildning från det svenska skolsystemet, det vill säga de har inte avslutat mellanstadiet i svensk grundskola eller särskola eller avslutat någon annan högre svensk utbildning.

Ett annat intressant resultat är att infödda 25-åringar med föräldrar födda i EU15 m.fl. inte längre har en högre oddskvot än dem vars föräldrar är födda i övriga världen. Orsaken är att vi nu kunnat använda den egna utbildningen i analysen och att 25-åringar med föräldrar födda i EU15 m.fl. har lägre utbildningsnivåer än dem vars föräldrar är födda i resten av världen (se tabell 5.3).

Slutligen har variabeln *okänd disponibel familjeinkomst* en mycket hög oddskvot (40,6). Huruvida *okänd disponibel familjeinkomst* är ett tecken på att individen inte finns i Sverige är en fråga som bör undersökas vidare.

Tabell 5.2. Sambandet mellan 25-åringars utbildningsnivå och risken att varken arbeta eller studera, år 2010

<i>Demografiska karaktäristiska</i>	<i>Oddsquot</i>
Kvinna (ref. man)	(1,02)
Har barn (ref. har inte barn)	0,40
Gift (ref. inte gift)	0,70
Kvinna* barn	7,35
Kvinna* gift	1,53
Bosatt i LUA-område² (ref. inte bosatt i LUA-område)	1,13
Född i Sverige, 1 förälder född i Sverige (ref.)	
Född i Sverige, modern född i EU15 m.fl. ¹	1,30
Född i Sverige, modern född i övriga världen ¹	1,36
Född i Sverige, föräldrarna okänt födelseland	(0,65)
Utbildningsnivå (ref. grundskola)	
Mindre än nioårig grundskola	3,12
Gymnasium	0,29
Universitet	0,07
Okänd utbildningsnivå	7,01
Utbildningsnivå far (ref. grundskola)	
Mindre än nioårig grundskola	(0,95)
Gymnasium	(0,99)
Universitet	(0,99)
Okänd utbildningsnivå	(1,17)
Utbildningsnivå mor (ref. grundskola)	
Mindre än nioårig grundskola	(1,03)
Gymnasium	0,89
Universitet	0,88
Okänd utbildningsnivå	(1,08)
Okänd disponibel familjeinkomst (ref. känd disponibel familjeinkomst)	40,60
Antal observationer	92 808

() Värdet är inte statistiskt säkerställt. 1. Fadern utrikes född. 2. LUA-områden är områden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen.

Tabell 5.3. 25-åringar födda i Sverige med svensk och utländsk bakgrund, fördelning på utbildningsnivåer, år 2010

<i>Utbildningsnivå i procent</i>	Född i Sverige, en förälder född i Sverige*	Född i Sverige, modern född i EU15 m. fl.	Född i Sverige, modern född i övriga världen	Född i Sverige, föräldrarna okänt födelseland
Mindre än nioårig grundskola	0,45	1,50	0,76	0
Grundskola	8,43	15,68	13,10	16,67
Gymnasium	49,83	51,83	45,04	41,67
Universitet	40,49	29,44	39,24	41,67
Okänd utbildning	0,91	1,55	1,87	0
Antal observationer	87 397	1 939	3 535	12

* Fadern utrikes född.

6 Har bakgrundsfaktorernas betydelse förändrats?

Den hittills gjorda analysen av bakgrundsfaktorernas betydelse gällde bara för året 2010. Då var det en hög ungdomsarbetslöshet. Det är möjligt att sambanden förändras mellan åren eller att de har ett konjunkturmönster. Vi jämför därför åren 2000 (låg ungdomsarbetslöshet) 2005 (hög ungdomsarbetslöshet) och 2010 (hög ungdomsarbetslöshet), genom att använda samma analysmodell som vi tidigare redovisat för år 2010.

Det övergripande intrycket av oddskvoterna¹⁸ i tabell 6.1 är att mycket är sig likt mellan åren 2000, 2005 och 2010 men det finns vissa förändringar¹⁹.

De som är 20–25 år verkar ha fått en sämre situation. En förklaring kan vara att konjunkturen försämrats vilket i högre utsträckning borde påverka åldersgruppen 20–25 år som tillhör arbetskraften i högre grad än den yngre åldersgruppen.

Vi ser också att skillnaderna mellan unga med utländsk och svensk bakgrund har blivit något mindre, men det finns ett undantag: unga som är födda i EU15

m.fl. har ungefär lika hög risk för att vara utanför arbete och studier alla tre åren.

Överlag verkar betydelsen av föräldrarnas utbildning ha minskat något men skillnaderna är mycket små. Däremot har den negativa inverkan av okänd disponibel familjeinkomst minskat drastiskt. År 2000 var risken för att varken arbeta eller studera 15 gånger högre bland unga utan uppgift om disponibel familjeinkomst än bland dem med känd disponibel familjeinkomst. År 2010 var denna risk bara tre gånger högre. En förklaring kan vara att färre personer befann sig i utlandet 2010 varför samvariationen mellan utfallet och okänd disponibel familjeinkomst minskar. För samtliga tre år innebär introduktionen av variabeln okänd disponibel inkomst att oddskvoten för född EU15 m.fl. minskar, vilket visar på en samvariation mellan dessa två variabler.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att bakgrundsegenskapernas betydelse endast förändrats marginellt trots att konjunkturen försvagats kraftigt.

¹⁸ Se bilaga 1 för en förklaring av hur oddskvoter ska tolkas.

¹⁹ Vi har definierat förändring på följande sätt: oddskvoten för år 2000 respektive år 2005 ligger inte inom konfidensintervallet för oddskvoten för år 2010, vilket inte innebär ett test för om skillnaderna mellan oddskvoterna är statistiskt säkerställda.

Tabell 6.1. Sambandet mellan individers bakgrundsegenskaper och risken att varken arbeta eller studera, åren 2000, 2005 och 2010

<i>Demografiskakarakteristiska</i>	2000 Oddskvot	2005 Oddskvot	2010 Oddskvot
Ålder 20–25 år (ref. 16–19 år)	2,89	3,11	3,67
Kvinna (ref. man)	0,82	0,81	0,74
Har barn (ref. har inte barn)	0,83	0,79	0,72
Gift (ref. inte gift)	(0,99)	(0,95)	(1,03)
Kvinna* barn	7,51	6,66	6,17
Kvinna* gift	(0,95)	(0,98)	(1,05)
Bosatt i LUA-område² (ref. inte bosatt i LUA-område)	1,30	1,37	1,30
Född i Sverige, 1 förälder född i Sverige (ref.)			
Född i Sverige, modern född i EU15 m.fl. ¹	1,51	1,52	1,43
Född i Sverige, modern född i övriga världen ¹	1,77	1,43	1,09
Född i Sverige, föräldrarna okänt födelseland	(0,83)	2,20	(1,58)
Född i EU15 m.fl.	1,45	1,51	1,48
Född i övriga världen	1,52	1,34	1,13
Utbildningsnivå far (ref. grundskola)			
Mindre än nioårig grundskola	0,98	1,05	1,13
Gymnasium	0,88	0,90	0,91
Universitet	0,74	0,69	0,70
Okänd utbildningsnivå	1,17	1,14	1,12
Utbildningsnivå mor (ref. grundskola)			
Mindre än nioårig grundskola	(0,99)	0,97	0,91
Gymnasium	0,77	0,71	0,68
Universitet	0,62	0,50	0,48
Okänd utbildningsnivå	(1,02)	1,14	0,69
Okänd disponibel familjeinkomst (ref. känd disponibel familjeinkomst)	14,94	9,59	3,14
Antal observationer	1 015 180	1 085 762	1 225 986

() Värdet är inte statistiskt säkerställt på femprocentnivån. 1. Fadern utrikes född. 2. LUA-områden är områden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen.

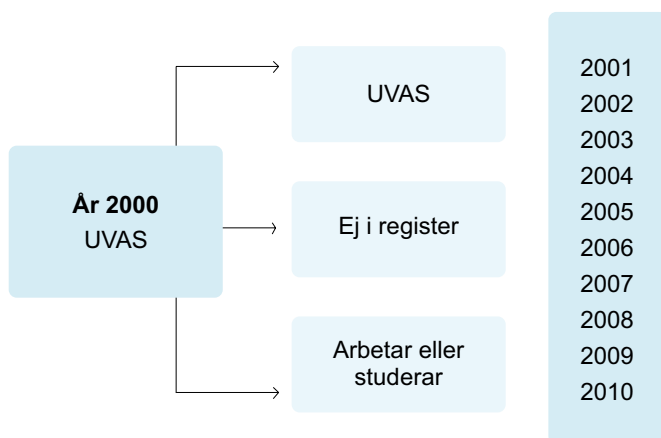
7 Hur gick det sedan?

En angelägen fråga är hur den framtida studie- och arbetsmarknadskarriären ser ut för dem som varken arbetade eller studerade ett visst år. Tidigare studier har endast kunnat följa dem ett par år framåt (se Temagruppen Unga i arbetslivet 2011, 2012 och Arbetsförmedlingen 2013). Genom att vi har data för samtliga år 2000–2010 kan vi följa dem under en betydligt längre tidsperiod. De unga som varken arbetade eller studerade under högkonjunkturåret 2000 kan vi följa hela 10 år framåt i tiden och de som varken arbetade eller studerade under lågkonjunkturåret 2005 kan vi följa fem

år framåt i tiden. I detta avsnitt beskriver vi hur stora andel av den ursprungliga populationen som fortfarande varken arbetar eller studerar påföljande år.

Observera att det under de påföljande åren finns två alternativ till att varken arbeta eller studera. Antingen har personen börjat arbeta eller studera eller så har personen försvunnit ur SCB:s register. Orsaken är då att hon eller han avlidit eller flyttat utomlands²⁰, men vi kan inte veta om personen exempelvis arbetar i Bangkok, studerar på Harvard eller sitter i fängelse i Oslo.

Illustration

²⁰ Det är endast ett fåtal individer i gruppen som har avlidit.

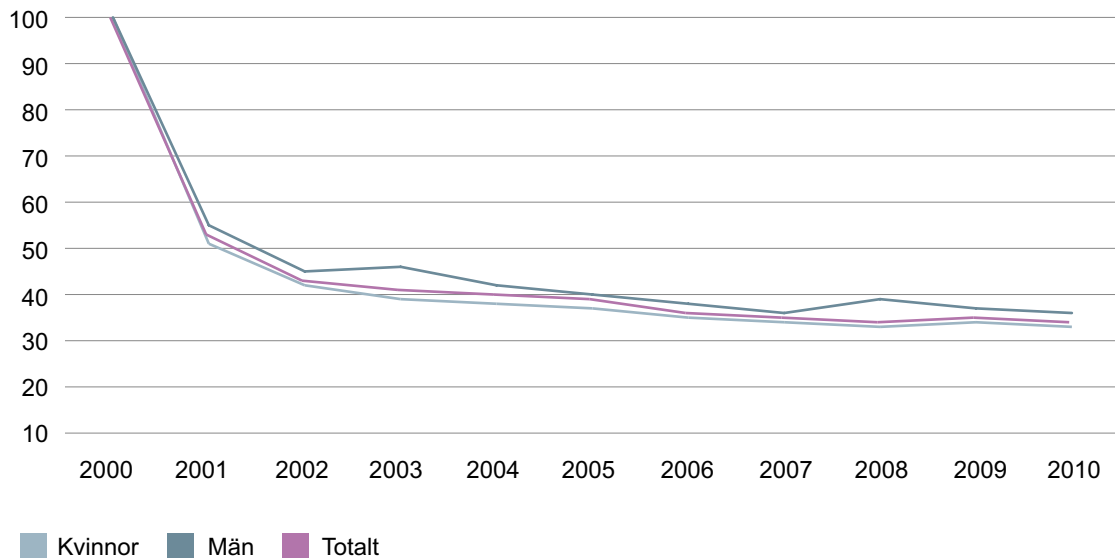
7.1 Unga som varken arbetade eller studerade år 2000 och vad som händer åren 2001–2010

År 2000 var det nästan 80 000 unga som varken arbetade eller studerade. En angelägen fråga är om detta var en tillfällighet under ett enda år eller om de är kvar i samma situation en längre tid. I detta avsnitt följer vi gruppen som varken arbetade eller studerade 10 år framåt. Vid slutet av perioden år 2010 har de unga blivit vuxna och är mellan 26 och 35 år. Vi visar hur stor andel av gruppen som varken arbetar eller studerar varje enskilt påföljande år. Det är möjligt att en enskild individ varken arbetar eller studerar under ett visst år, till exempel år 2001, för att sedan arbeta år 2002 och 2003 och åter varken arbeta eller studera år 2004. Observera att de procenttal som redovisas i detta avsnitt är andelar av hela gruppen som varken arbetade eller studerade år 2000. Alternativet till att varken arbeta eller studera är således antingen att man arbetar, studerar eller inte längre finns i SCB:s register.

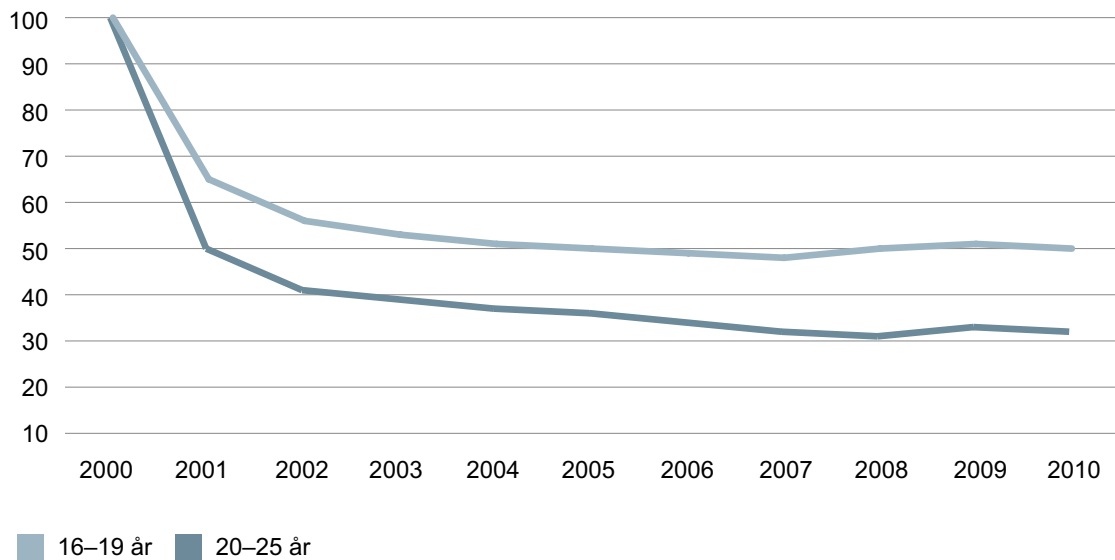
Figur 7.1 visar att gruppen som varken arbetar eller studerar halveras under året efter. Därefter sker en minskning med 10 procentenheter år 2002. Sedan sjunker andelen som varken arbetar eller studerar endast mycket svagt. År 2010 är det hela 35 procent av gruppen som varken arbetar eller studerar. Som en jämförelse har vi studerat hur många som är UVAS år 2010 av dem som arbetade eller studerade år 2000. Bland de 16–25-åringar som arbetade eller studerade 2000 är 11 procent UVAS efter 10 år. De ungdomar som varken arbetade eller studerade år 2000 har således mer än tre gånger så stora andelar som varken arbetar eller studerar efter tio år än de ungdomar som arbetade eller studerade år 2000.

Även om det är möjligt att en hel del individer kan ha arbetat eller studerat under några av de mellanliggande åren är det anmärkningsvärt att mer än en tredjedel av gruppen som varken arbetade eller studerade år 2000 befinner sig i samma situation tio år senare.

Figur 7.1. Personer 16–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000 och andelar av gruppen som varken arbetar eller studerar påföljande tio år, kvinnor, män och totalt (procent)

Figur 7.2. Personer 16–19 år och 20–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000 och andelar av gruppen som varken arbetar eller studerar påföljande tio år (procent)

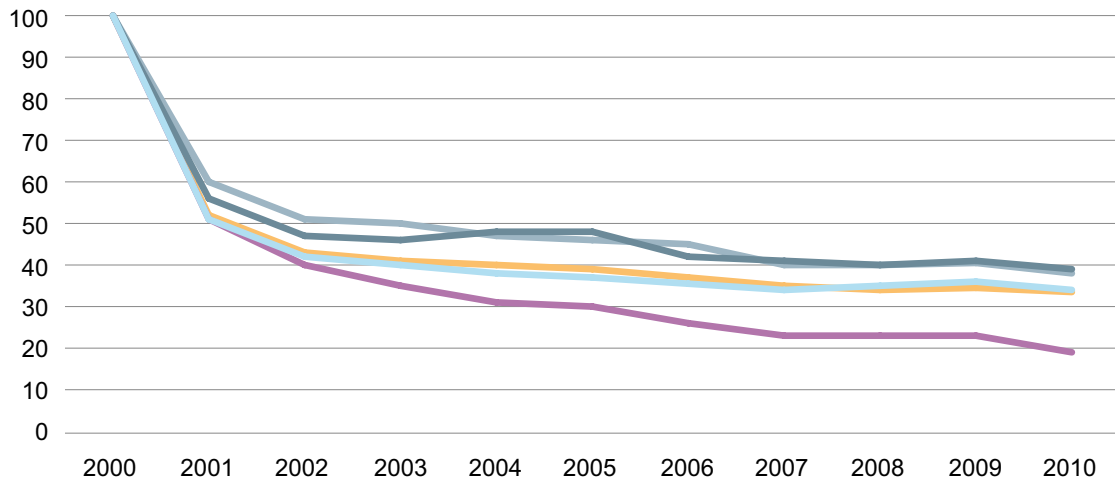
Figur 7.1 visar också att det inte är några större skillnader mellan kvinnor och män, men andelen kvinnor som varken arbetar eller studerar är cirka tre procentenheter mindre än för männen varje enskilt år.

Hur gammal man var år 2000 har däremot stor betydelse. Andelen som varken arbetar eller studerar påföljande år sjunker med stigande ålder. I figur 7.2 har vi för överskådlighetens skull slagit ihop de enskilda ålderskategorierna till åldersgrupperna 16–19 år respektive 20–25 år. Det är betydligt större andelar bland de yngre än bland de äldre som varken arbetar eller studerar påföljande år. År 2010 är det nästan hälften (49 procent) av 16–19-åringarna som fortfarande varken arbetar eller studerar. Bland 20–25-åringarna är motsvarande andel en knapp tredjedel (32 procent), det vill säga en skillnad på

hela 17 procentenheter.

Även utländsk bakgrund har stor betydelse för hur stora andelar som varken arbetar eller studerar påföljande år. De som skiljer ut sig mest är unga som är födda i EU15 m.fl. (figur 7.3) Inom den gruppen sjunker andelen som varken arbetar eller studerar under hela perioden och är år 2010 en femtedel (20 procent). De största andelarna som varken arbetar eller studerar påföljande år har inrikesfödda unga med utländsk bakgrund, där är andelen 38 procent för inrikesfödda med bakgrund i EU15 m.fl. och 39 procent för inrikesfödda med bakgrund i övriga världen år 2010. Bland inrikes födda med svensk bakgrund samt de som är födda i övriga världen är andelen som varken arbetar eller studerar år 2010 en dryg tredjedel (35 procent).

Figur 7.3. Personer 16–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000 med svensk och utländsk bakgrund, andelar av gruppen som varken arbetar eller studerar påföljande tio år (procent)

Födelseland:

- Född i Sverige, en förälder född i Sverige*
- Född i Sverige, mor EU15 med flera
- Född i Sverige, mor övriga världen**
- Född EU15 med flera
- Född övriga världen

* Den andra föräldern född i Sverige eller utomlands.

** Fadern född utomlands.

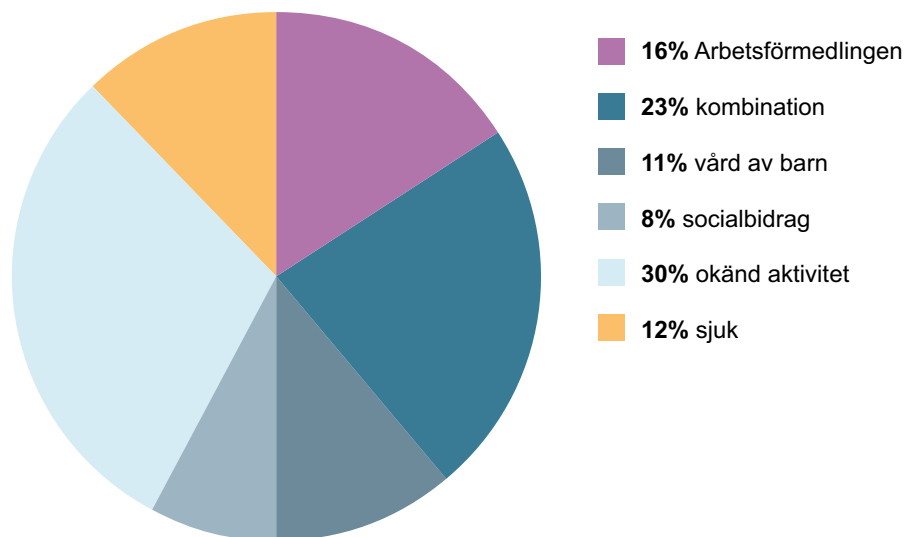
I tidigare rapporter från Temagruppen Unga i arbetslivet har ungdomar som varken arbetar eller studerar delats in i olika kategorier. Eftersom vi inte har tillgång till exakt samma data som de som temagruppen använt skiljer sig vår indelning i viss mån från temagruppens (se bilaga 1 för definitioner av de olika kategorierna). Vi kommer i fortsättningen att kalla dessa kategorier för UVAS-kategori. De UVAS-kategorier vi använder är

1. inskriven på Arbetsförmedlingen
2. ekonomiskt bistånd

3. vård av barn
4. sjukskriven eller förtidspensionerad/har aktivitetsersättning
5. kombination av 1–4
6. okänd aktivitet

Den största kategorin år 2000 var *okänd aktivitet*. Nästan var tredje 16–25-åring som varken arbetade eller studerade år 2000 tillhörde denna kategori (figur 7.4). Den näst största kategorin var *kombination av 1–4* med 23 procent av ungdomarna.

Figur 7.4. Personer 16–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000, fördelade på olika UVAS-kategorier (procent)

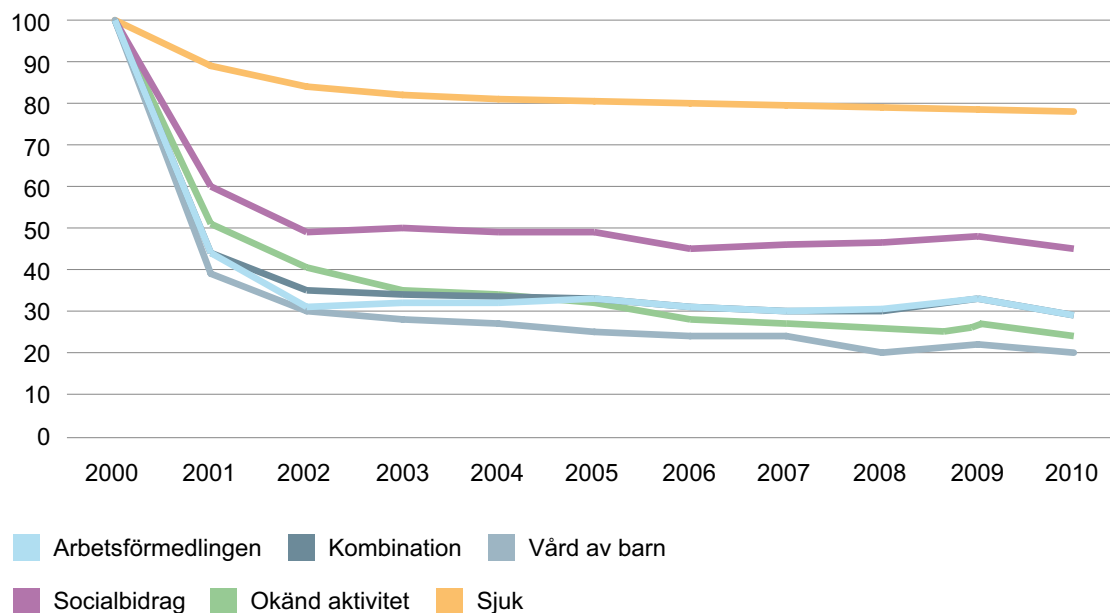
Utvecklingen under de följande tio åren skiljer sig starkt mellan olika UVAS-kategorier (figur 7.5). De som var sjukskrivna eller förtidspensionerade år 2000 sticker ut med extremt stora andelar som varken arbetar eller studerar under hela perioden. Efter en svag minskning de första åren ligger andelen kring fyra femtedelar och år 2010 hela 78 procent.

För övriga UVAS-kategorier ser vi en snabb minskning de första åren, men därefter skiljer kategorin ekonomiskt bistånd ut sig genom att nästan hälften varken

arbetar eller studerar påföljande år. År 2010 är det hela 46 procent som varken arbetar eller studerar.

Utvecklingen för kategorierna kombination och Arbetsförmedlingen är nästan identisk, med 30 procent som varken arbetar eller studerar år 2010. Situationen är något bättre för den stora kategorin okänd aktivitet, där andelen som varken arbetar eller studerar minskar till 25 procent år 2010. Den minst ofördelaktiga utvecklingen har de som vårdade barn år 2000 med 20 procent som varken arbetar eller studerar tio år senare.

Figur 7.5. Personer 16–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000 i olika UVAS-kategorier, andelar av gruppen som varken arbetar eller studerar påföljande tio år (procent)

7.2 Unga som varken arbetar eller studerar ett enda år

Föregående avsnitt visade att en dryg tredjedel av dem som varken arbetade eller studerade år 2000 inte heller arbetade eller studerade tio år senare, men det innebär inte att de varit permanent borta från arbete och studier under hela tioårsperioden. Enskilda individer kan ha arbetat eller studerat något eller några av de andra åren inom tioårsperioden.

I detta avsnitt visar vi hur stora andelar som inte arbetar och inte heller studerar ett enda år under perioden 2000–2010. För hela grupper UVAS år 2000 gäller att 13 procent (10 000 personer) inte har arbetat eller studerat ett enda år under hela perioden (figur 7.6)²¹. Andelen bland män är något större än bland kvinnor.

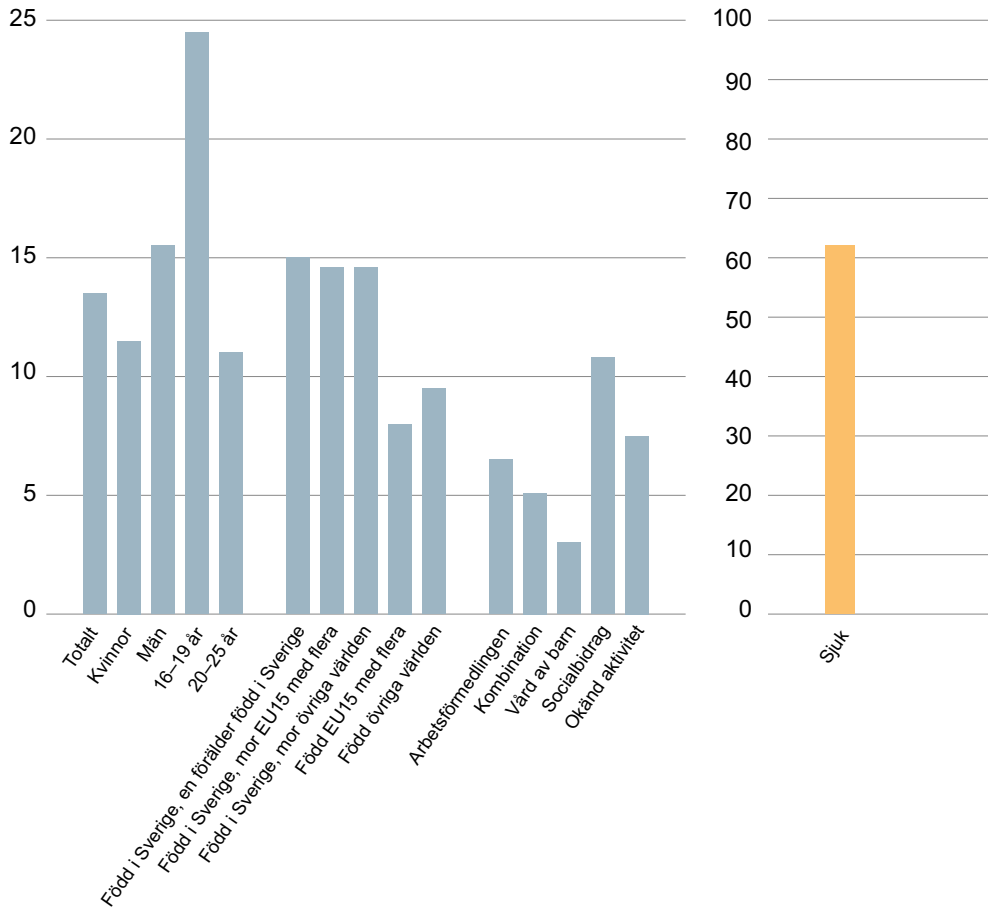
Bland dem som år 2000 var 16–19 år gamla är det en fjärdedel (24,6 procent) som inte har arbetat eller studerat ett enda av åren under perioden 2000–2010.

När det gäller svensk och utländsk bakgrund har samtliga inrikes födda (oavsett var deras föräldrar är födda) en andel på 15 procent som inte arbetat eller studerat ett enda år. För de utrikes födda är motsvarande andel 7 procent för dem som är födda i EU15 m.fl. och 9 procent för dem som är födda i övriga världen.

Nästan två tredjedelar av UVAS-kategorin sjuk (62 procent) har inte arbetat eller studerat ett enda år. Övriga UVAS-kategorier ligger mellan 3 (vård av barn) och 11 procent (ekonomiskt bistånd).

²¹ Resterande 87 procent har arbetat eller studerat eller varit försvunna ur SCB:s register åtminstone ett år under perioden 2001–2010.

Figur 7.6. Personer 16–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000, andelar av gruppen som inte arbetat eller studerat ett enda år under de påföljande tio åren (procent*)

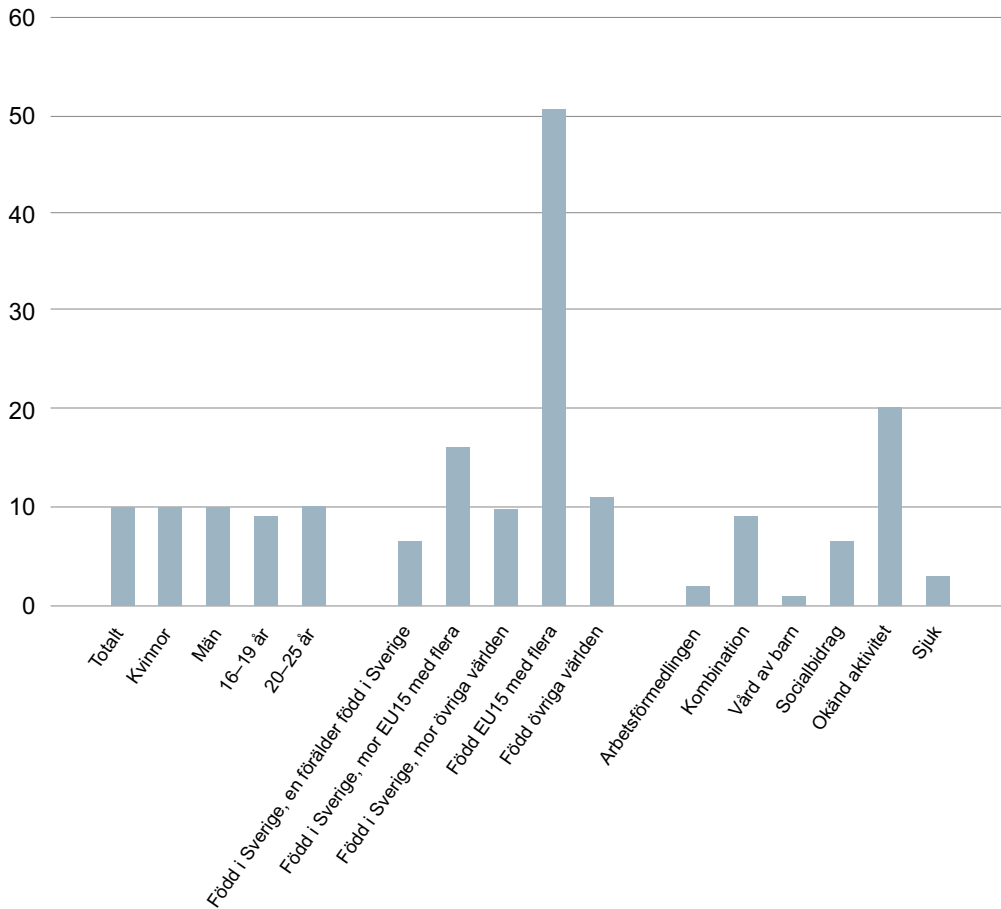
* För att göra värdet för UVAS-kategorin "Sjuk" överskådligt så ligger det i ett separat diagram, eftersom den procentuella skillnaden är så stor.

7.3 Individer som försvunnit ur SCB:s register

En komplikation i analysen är att en del individer inte finns kvar i SCB:s register ett eller flera av åren 2001–2010. För år 2010 saknas cirka var tionde person av den ursprungliga gruppen 2000. Figur 7.7 visar att det är försumbara skillnader mellan kvinnor och män och

mellan ålderskategorier. Men när det gäller svensk och utländsk bakgrund har mer än hälften av kategorin född i EU15 m.fl. försvunnit ur registren år 2010. Även bland UVAS-kategorierna är det stora skillnader. För dem som vårdade barn år 2000 saknas endast 2 procent i registren år 2010. Om aktiviteten var okänd år 2000 så saknas däremot hela 21 procent år 2010.

Figur 7.7. Personer 16–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000, andelar av gruppen som saknas i SCB:s register år 2010 (procent)

Den ojämnt fördelade andelen försvunna ur registren komplicerar analysen av utvecklingen under de följande åren för dem som varken arbetade eller studerade år 2000.

Figur 7.3 i avsnitt 7.1 visar att de som är födda i EU15 m.fl. har mycket små andelar som varken arbetar eller studerar de påföljande åren. En förklaring kan vara att de inte längre finns i SCB:s register, kanske för att de flyttat från Sverige. Vi analyserar detta i kapitel 9.

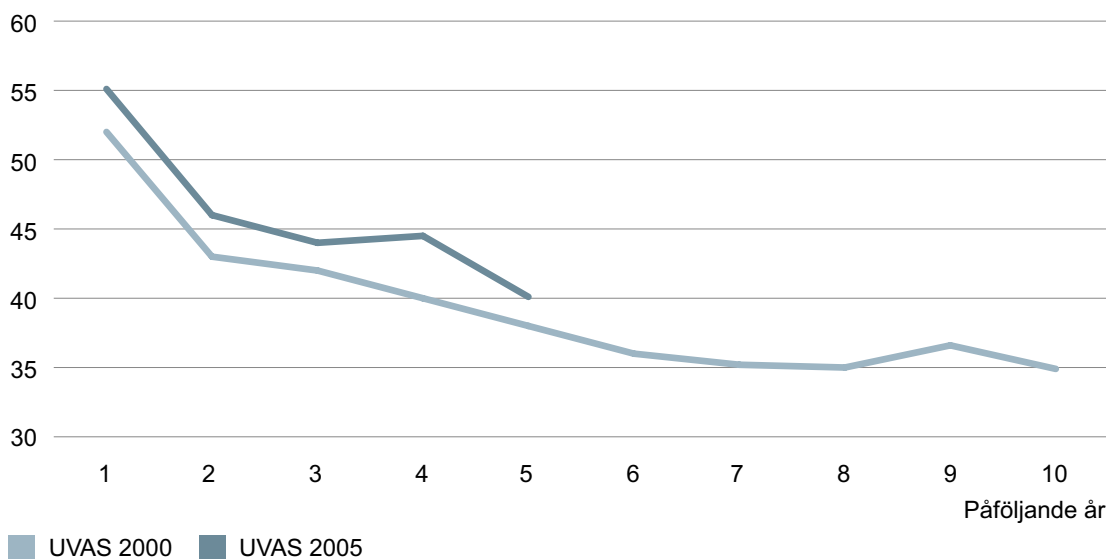
8 Jämförelse mellan år 2000 och år 2005

Konjunkturen 2005 var helt en annan än fem år tidigare. Som ett mått på konjunkturen använder vi arbetslöshetsstalen för 20–24-åringar (figur 3.5) som år 2000 var sju procent och stigande. År 2005 var arbetslösheten hela 18 procent och sjönk därefter under två år för att sedan stiga igen. De som varken arbetade eller studerade år 2000 befann sig därför på en helt annan arbetsmarknad än de som varken arbetade eller studerade år 2005. Som framgår av figurerna 3.1 och 3.2 i kapitel 3 var andelen unga som varken arbetade eller studerade något

större år 2005 än år 2000, i synnerhet bland 20–25-åringarna.

Att situationen även efterföljande år är mer bekymmersam för UVAS 2005 än för UVAS 2000 framgår av figur 8.1. Varje påföljande år har UVAS 2005 större andelar som fortfarande varken arbetar eller studerar än UVAS 2000. För både grupperna gäller också att andelen som fortfarande varken arbetar eller studerar ökar år 2009 (det vill säga siffran 9 för UVAS 2000 och siffran 4 för UVAS 2005).

Figur 8.1. Personer 16–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000 respektive år 2005, andelar av grupperna som varken arbetar eller studerar påföljande tio respektive fem år (procent)

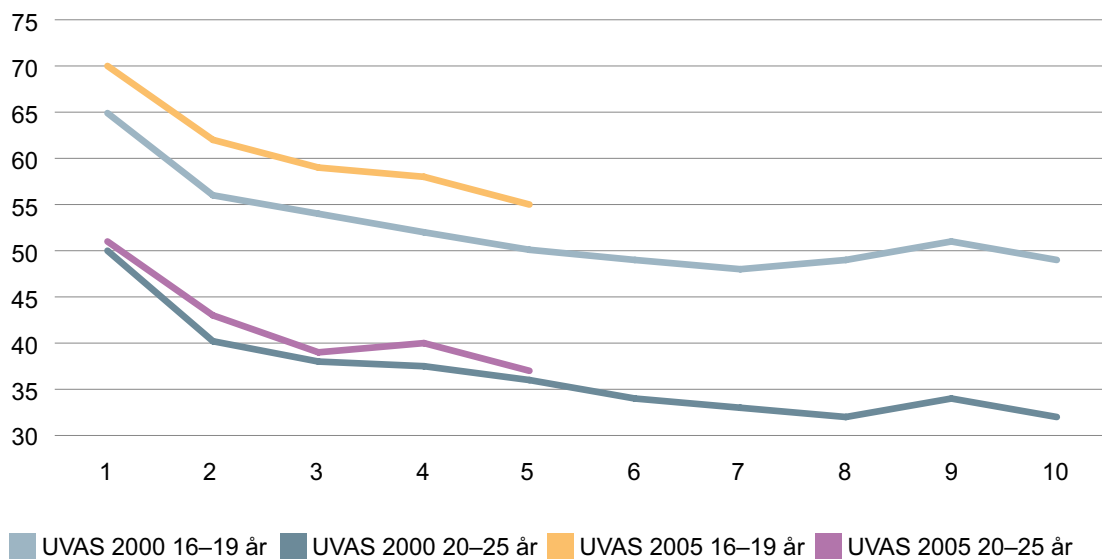
I figurerna som jämför utvecklingen för dem som varken arbetade eller studerade år 2000 respektive år 2005, illustreras de påföljande åren med beteckningen med antalet år efter 2000 respektive efter 2005. Siffran 1 innebär år 2001 för UVAS 2000 och år 2006 för UVAS 2005. Siffran 5 är år 2005 för UVAS 2000 och år 2010 för UVAS 2005.

Vi ser också en likartad utveckling för ålderskategorier och kön (figurerna 8.2 och 8.3). Varje påföljande år har 16–19-åringar större andelar som varken arbetar eller studerar än 20–25-åringar och män har större andelar än kvinnor.

Oavsett ålder och kön har UVAS 2005 varje påföljande år större andelar som varken arbetar eller studerar

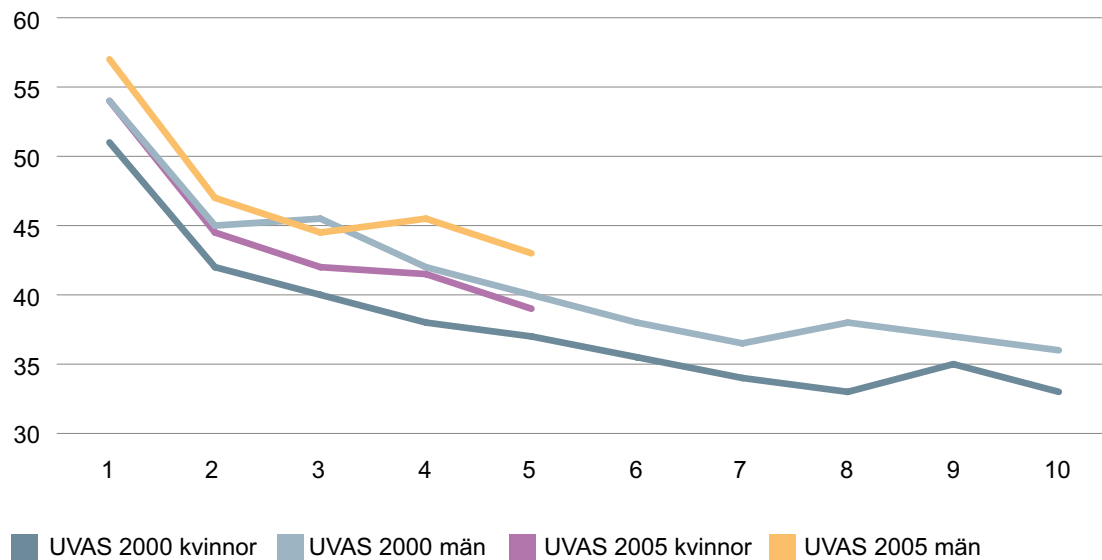
än UVAS 2000. Det förefaller därför som om den sämre arbetsmarknadssituationen åren 2005–2010 medfört svårigheter för UVAS 2005. En annan förklaring skulle kunna vara skillnader i bakgrundsegenskaper mellan UVAS 2000 och UVAS 2005. I kommande avsnitt visas att skillnaderna mellan de två grupperna inte beror på skillnader i bakgrundsegenskaper.

Figur 8.2. Personer i åldern 16–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000 respektive år 2005, efter ålderskategori. Andelar som varken arbetar eller studerar påföljande tio respektive fem år (procent)

I figurerna som jämför utvecklingen av dem som varken arbetade eller studerade år 2000 respektive år 2005, illustreras de påföljande åren med beteckningen med antal påföljande år efter år 2000 respektive efter år 2005. Siffran 1 innebär år 2001 för UVAS 2000 och år 2006 för UVAS 2005. Siffran 5 är år 2005 för UVAS 2000 och år 2010 för UVAS 2005.

Figur 8.3. Personer i åldern 16–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000 respektive år 2005, kvinnor och män, andelar som varken arbetar eller studerar påföljande tio respektive fem år (procent)

I figurerna som jämför utvecklingen av dem som varken arbetade eller studerade år 2000 respektive år 2005, illustreras de påföljande åren med beteckningen med antal påföljande år efter år 2000 respektive efter år 2005. Siffran 1 innebär år 2001 för UVAS 2000 och år 2006 för UVAS 2005. Siffran 5 är år 2005 för UVAS 2000 och år 2010 för UVAS 2005.

9 Analys av sannolikheten att varken arbeta eller studera under en längre period

Som vi visat i föregående kapitel finns det en mängd faktorer som hänger samman med att en ung person varken arbetar eller studerar. För att analysera vikten av olika enskilda faktorer använder vi i detta kapitel regressionsanalys. Är det ålder eller vilken UVAS-kategori man tillhör som påverkar utvecklingen under påföljande år? Vilken roll spelar föräldrarnas utbildningsnivå? Beror skillnaderna mellan kvinnor och män på att de vårdar barn i olika utsträckning? Vi analyserar utvecklingen fem och tio år efter att individen varken arbetade eller studerade.

9.1 Sannolikheten att varken arbeta eller studera efter fem år för UVAS 2000 och 2005

För att undvika komplikationen med att en del individer försvunnit ur SCB:s register använder vi en så kallad

multinomial logistisk regression. Metoden innebär att vi kan analysera två utfall efter fem år, nämligen *varken arbeta eller studera* och *försvunnen*. Sannolikheten för att en individ befinner sig i något av dessa två alternativ efter fem år jämförs med referensalternativet *arbeta eller studera*. Värdena i tabell 9.1 är oddskvoter (se Bilaga 1 för en förklaring av hur oddskvoter ska tolkas). Observera att UVAS 2000 och UVAS 2005 är hopslagna. I regressionsanalysen kontrollerar vi dock för om risken för att fortsatt varken arbeta eller studera eller vara försvunnen skiljer sig för dessa två grupper. Genom att studera UVAS2000 och UVAS2005 i samma regressionsanalys kan vi analysera om de två grupperna skiljer sig åt i risken att varken arbeta eller studera då vi tar hänsyn till att bakgrundsegenskaperna kan skilja sig mellan de två grupperna.

Tabell 9.1. Personer 16–25 år som varken arbetar eller studerar år 2000 och år 2005, sambandet mellan bakgrundsfaktorer och risken att varken arbeta eller studera (UVAS) respektive att vara försvunnen ur SCB:s register efter fem år (år 2005 och år 2010).

<i>Demografiskakarakteristiska</i>	Oddsquot UVAS	Oddsquot Försvunnen
Alder 20–25 år (ref. 16–19 år)	0,54	1,41
Kvinna (ref. man)	(1,02)	1,36
Har barn (ref. har inte barn)	(0,92)	(0,84)
Gift (ref. inte gift)	0,80	0,66
Kvinna* barn	0,89	0,61
Kvinna* gift	1,40	1,19
Bosatt i LUA-område² (ref. inte bosatt i LUA-område)	1,11	(1,03)
Född i Sverige, minst 1 förälder född Sverige (ref)		
Född i Sverige, modern född i EU15 m.fl. ¹	1,43	2,92
Född i Sverige, modern född i övriga världen ¹	1,16	1,38
Född i Sverige, föräldrarna okänt födelseland	(1,95)	4,99
Född i EU15 m.fl.	1,70	7,12
Född i övriga världen	1,14	1,51
Utbildningsnivå far (ref. grundskola)		
Mindre än nioårig grundskola	1,08	(1,01)
Gymnasium	(0,98)	(1,08)
Universitet	0,83	1,24
Okänd utbildningsnivå	1,074	1,50
Utbildningsnivå mor (ref. grundskola)		
Mindre än nioårig grundskola	(0,99)	(0,92)
Gymnasium	0,83	(1,03)
Universitet	0,68	1,10
Okänd utbildningsnivå	0,81	1,89
Okänd disponibel familjeinkomst (ref. känd disponibel familjeinkomst)	1,18	1,59
UVAS.kategori år 0 (ref. okänd aktivitet)		
Arbetsförmedlingen	0,89	0,20
Vård av barn	0,70	0,18
Kombination	1,82	0,45
Sjuk	6,74	0,75
Ekonomiskt bistånd	1,82	0,40
År 2005 (ref.: år 2000)	1,11	1,06
Antal observationer	169 259	169 259

() Värdet är inte statistiskt säkerställt på femprocentnivån. 1. Fadern utrikes född. 2. LUA-områden är områden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen.

Tabell 9.1 visar att risken att fortsatt varken arbeta eller studera fem år senare är hälften så stor för dem i åldern 20–25 år som för åldersgruppen 16–19 år. Däremot är risken för att vara försvunnen ur registren högre för åldersgruppen 20–25 år.

Att ha barn minskar risken för att fortsatt varken arbeta eller studera och för att vara försvunnen ur registren för kvinnor men har ingen statistiskt säkerställd effekt på män. Gifta kvinnor har högre risk att fortsatt varken arbeta eller studera eller att vara försvunna ur registren jämfört med ogifta kvinnor. För män är förhållandet det motsatta.

Personer i samtliga kategorier av utländsk bakgrund har ökad risk både för att fortsatt varken arbeta eller studera och för att vara försvunna ur registren. I synnerhet de som är födda i EU15 m.fl. har mycket hög oddskvot för att inte längre finnas i SCB:s register. Men trots att vi tar hänsyn till möjligheten att individer kan vara försvunna ur registren är risken för att varken arbeta eller studera efter fem år högre bland unga födda i EU15 m.fl.

Om modern eller fadern har en universitetsutbildning är risken för att varken arbeta eller studera efter fem år lägre än om någon av föräldrarna endast har grundskoleutbildning. Däremot är risken för att vara försvunnen ur registren högre om föräldrarna är högutbildade. Detta skulle kunna bero på att unga med högutbildade föräldrar oftare bosätter sig i utlandet, till exempel för att studera.

Vi jämför också hur risken för att varken arbeta eller studera eller vara försvunnen ur registren efter fem år skiljer sig för olika UVAS-kategorier. Referenskategori är här Okänd aktivitet. För kategorin Sjuk är risken för att varken arbeta eller studera efter fem år nästan sju gånger så hög som för dem som från början är i Okänd aktivitet. Unga med ekonomiskt bistånd eller som tillhör kombinationsgruppen har också en högre risk att inte arbeta eller studera efter fem år jämfört med referenskategori Okänd aktivitet. De enda som har lägre risk än Okänd aktivitet är kategorierna Arbetsförmedling och Har barn. Risken att vara försvunnen ur registren efter fem år är lägre för alla kategorier jämfört med Okänd aktivitet.

Risken för att fortsatt varken arbeta eller studera eller för att vara försvunnen ur registren efter fem år är något högre bland UVAS 2005 jämfört med UVAS 2000. Detta skulle kunna bero på att konjunkturen både vid startåret och efter fem år är sämre för UVAS 2005. Att risken är högre bland UVAS 2005 beror inte på skillnader i bakgrundsegenskaper eftersom vi tar hänsyn till dessa skillnader i vår analys.

Vi har även gjort separata analyser av UVAS 2000 respektive UVAS 2005 (se tabell A.1 i Bilaga 1). Resultaten visar att risken för att fortsatt varken arbeta eller studera efter fem år är högre bland unga i UVAS-kategorin Sjuk år 2000 än år 2005. En möjlig anledning till detta är att det blev svårare att bli långtidssjukskriven eller förtidspensionerad efter att de nya socialförsäkringsreglerna trädde i kraft år 2008.

9.2 Sannolikheten att varken arbeta eller studera efter tio år för UVAS 2000

I föregående avsnitt studerade vi hur risken att fortsatt varken arbeta eller studera efter fem år påverkas av olika bakgrundsvariabler. I detta avsnitt studerar vi risken att fortsatt varken arbeta eller studera under en ännu längre period, nämligen tio år. Det är möjligt att de faktorer som

påverkar risken att vara i UVAS på medellång sikt skiljer sig från dem att vara UVAS på lång sikt. Det är även möjligt att bakgrundsfaktorer har mindre betydelse för risken att inte arbeta eller studera på längre sikt. Även i denna delanalys använder vi en multinominal logistisk regression för att studera utfallen *varken arbeta eller studera* och *försvunnen ur registren* efter tio år. Värdena i tabell 9.2 är oddskvoter.

Tabell 9.2. Personer 16–25 år som varken arbetar eller studerar år 2000, sambandet mellan bakgrundsfaktorer och risken att varken arbeta eller studera (UVAS) respektive att vara försvunnen ur SCB:s register efter tio år (år 2010)

<i>Demografiskakarakteristiska</i>	Oddskvot UVAS	Oddskvot Försvunnen
Ålder 20–25 år (ref. 16–19 år)	0,55	1,36
Kvinna(ref. man)	1,11	1,38
Har barn (ref. har inte barn)	(0,89)	0,73
Gift (ref. inte gift)	0,81	0,68
Kvinna* barn	(0,90)	0,55
Kvinna* gift	(1,15)	(1,17)
Bosatt i LUA-område² (ref. inte bosatt i LUA-område)	1,13	(1,05)
Född i Sverige, minst 1 förälder född Sverige (ref.)		
Född i Sverige, modern född EU15 m.fl. ¹	1,43	3,27
Född i Sverige, modern född övriga världen ²	1,17	1,48
Född i Sverige, föräldrarna okänt födelseland	4,00	5,69
Född i EU15 m.fl.	1,31	6,33
Född i övriga världen	1,18	1,58
Utbildningsnivå far (ref. grundskola)		
Mindre än nioårig grundskola	(1,04)	(0,99)
Gymnasium	0,93	(0,96)
Universitet	0,86	(1,11)
Okänd utbildningsnivå	1,08	1,38
Utbildningsnivå mor (ref. grundskola)		
Mindre än nioårig grundskola	(0,99)	0,76
Gymnasium	0,82	(0,96)
Universitet	0,73	(1,07)
Okänd utbildningsnivå	0,83	1,74
Okänd disponibel familjeinkomst	(0,97)	1,50

UVAS kategori år 2000 (ref. okänd aktivitet)		
Arbetsförmedlingen	1,21	0,20
Vård av barn	0,78	0,19
Kombination	1,21	0,49
Sjuk eller förtidspensionerad	11,15	1,23
Ekonomiskt bistånd	2,51	0,52
Antal observationer	77 095	77 095

() Värdet är inte statistiskt säkerställt på femprocentnivån. 1. Fadern utrikes född. 2. LUA-områden är områden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen.

Överlag är det ett liknande mönster i tabell 9.2 som i 9.1. De som är i åldern 16–19 år, bosatta i LUA-område, med utländsk bakgrund, som är sjuka eller förtidspensionerade, eller har ekonomiskt bistånd år 2000 har en högre risk att fortsatt vara UVAS efter både fem och 10

år. Det finns dock en skillnad för dem som år 2000 var sjuka eller förtidspensionerade. För dem är risken högre efter tio år än efter fem år både för att vara fortsatt UVAS och för att saknas i registren.

9.3 Sannolikheten att varken arbeta eller studera alla efterföljande tio år för UVAS 2000

Av avsnitt 7.2 framgick att mer än var tionde person av de unga som är UVAS år 2000 varken arbetar eller studerar ett enda år under perioden 2001–2010. En naturlig fråga att ställa sig är vilka dessa ungdomar är och vilka egenskaper som ökar risken att permanent varken arbeta eller studera?

I detta avsnitt studerar vi sambandet mellan individens bakgrundsegenskaper och sannolikheten att varken arbeta eller studera alla efterföljande tio år. För att undvika komplikationen med att en del individer försvinner ur SCB:s register vissa år, utesluter vi i detta avsnitt alla individer som är försvunna minst ett år under perioden 2001–2010. Kvar har vi då ett urval bestående av 67 257 individer varav 10 305 individer är UVAS alla år. Resultaten presenteras i form av oddskvoter i tabell 9.3.

Risken att varken arbeta eller studera vartenda år är betydligt högre bland dem som var 16–19 år än bland dem som var 20–25 år gamla år 2000.

Att vara gift år 2000 minskar risken för att vara UVAS under hela perioden 2001–2010 för både kvinnor och män, men något mer för män. Individer med utländsk bakgrund har i regel en ökad risk för att permanent varken arbeta eller studera jämfört med dem med svensk bakgrund. Här finns dock ett undantag: de som är födda i övriga världen²² har inte högre risk än de som har svensk bakgrund.

Även föräldrarnas utbildning har betydelse. Har föräldrarna en hög utbildning är risken lägre för att deras barn permanent varken arbetar eller studerar.

Bland de olika UVAS-kategorierna har kategorin Sjuk högst risk att permanent varken arbeta eller studera. Risken är mer än 17 gånger så hög för denna grupp som för kategorin Okänd aktivitet. Därefter kommer UVAS-kategorin Ekonomiskt bistånd där risken är nästan dubbelt så hög som för kategorin Okänd aktivitet. Unga som år 2000 var i kategorin Okänd aktivitet har en högre risk att permanent vara UVAS än unga som år 2000 tillhörde UVAS-kategorierna Arbetsförmedling, Barn och Kombination.

²² Här ingår EU-länder utanför EU15, östeuropeiska länder utanför EU samt länder i Asien, Afrika eller Latinamerika (se bilaga 1).

Tabell 9.3. Personer 16–25 år som varken arbetar eller studerar år 2000, sambandet mellan individers bakgrundsfaktorer och risken att vara UVAS samtliga år 2001–2010

	Oddsquot UVAS alla år 2001–2010
Demografiskakarakteristiska	
Ålder 20–25 år (ref. 16–19 år)	0,62
Kvinna (ref. man)	(0,95)
Har barn (ref. har inte barn)	0,63
Gift (ref. inte gift)	0,45
Kvinna* barn	(0,82)
Kvinna* gift	1,63
Bosatt i LUA-område² (ref. inte bosatt i LUA-område)	(1,04)
Född i Sverige, 1 förälder född i Sverige (ref.)	
Född i Sverige, modern född i EU15 m.fl. ¹	1,29
Född i Sverige, modern född i övriga världen ¹	1,20
Född i Sverige, föräldrarna okänt födelseland	13,06
Född i EU15 m.fl.	1,58
Född i övriga världen	(0,98)
Utbildningsnivå far (ref. grundskola)	
Mindre än nioårig grundskola	1,19
Gymnasium	(0,93)
Universitet	(0,97)
Okänd utbildningsnivå	(0,98)
Utbildningsnivå mor (ref. grundskola)	
Mindre än nioårig grundskola	(1,08)
Gymnasium	0,83
Universitet	0,71
Okänd utbildningsnivå	0,81
Okänd disponibel familjeinkomst	(0,93)
UVAS-kategori år 2000 (ref. okänd aktivitet)	
Arbetsförmedlingen	0,72
Vård av barn	0,56
Kombination	0,65
Sjuk	17,45
Ekonomiskt bistånd	1,80
Antal observationer	67 257

() Värdet är inte statistiskt säkerställt på femprocentnivån. 1. Fadern utrikes född. 2. LUA-områden är områden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen.

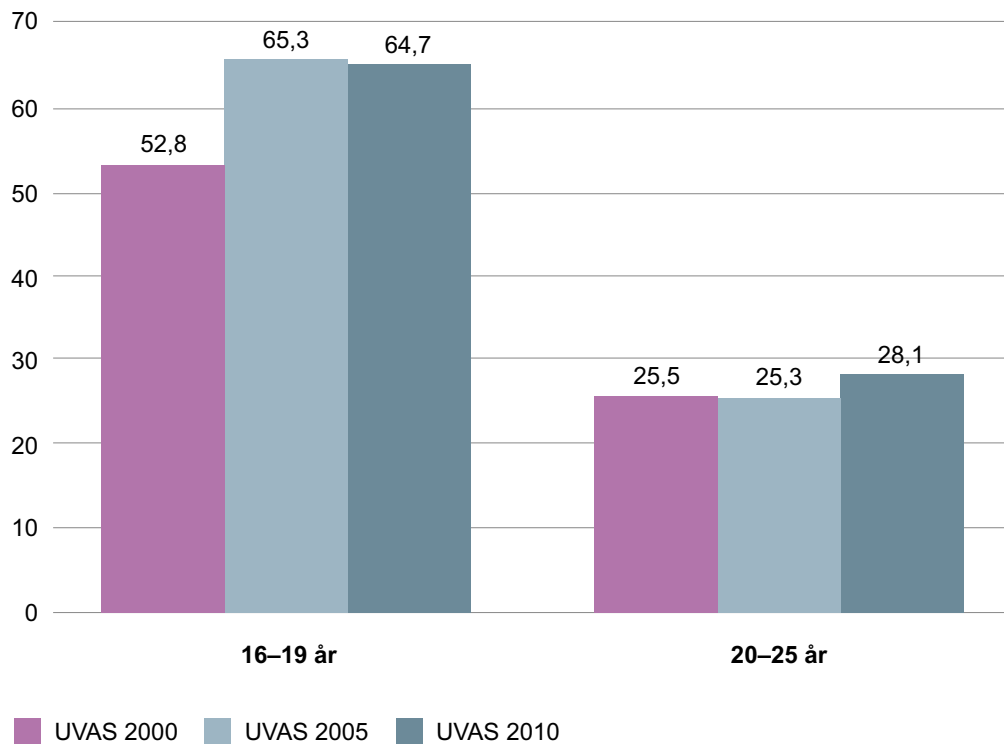
10 Unga 16–19 år som varken arbetar eller studerar vars aktivitet är okänd, år 2000, 2005 respektive 2010

I föregående avsnitt och i rapporter från Temagruppen Unga i arbetslivet och Arbetsförmedlingen har unga som varken arbetar eller studerar delats in i olika underkategorier utifrån vilken annan aktivitet de ägnar sig åt. Den största underkategorin är alltid *okänd aktivitet*. I en rapport från Arbetsförmedlingen (2013) befaras att många i denna grupp av unga som varken arbetar eller studerar riskerar att permanent hamna utanför samhället. I detta avsnitt gör vi därför en djupdykning i kategorin okänd aktivitet och analyserar vilka som finns där samt deras

framtida karriärer inom skola och arbetsliv.

Åldern har stor betydelse när det gäller hur stor andel av dem som varken arbetar eller studerar som finns i kategorin okänd aktivitet. År 2000 är drygt hälften (53 procent) av de 16–19-åringar som varken arbetar eller studerar i kategorin okänd aktivitet (figur 10.1). År 2010 har andelen vuxit till nästan två tredjedelar (65 procent). Bland 20–25-åringarna är dessa andelar betydligt mindre: en dryg fjärdedel alla tre åren.

Figur 10.1. Personer 16–19 år och 20–25 år som varken arbetar eller studerar år 2000 respektive år 2010, andel i kategorin okänd aktivitet

10.1 Bakgrundsegenskaper

Då vi jämför bakgrundsegenskaperna hos unga i kategorin okänd aktivitet med dem för unga i övriga kategorier ser vi fem påtagliga skillnader. Jämförelsen görs med medelvärden och med regressionsanalys (tabellerna A.2– A.3 i tabellbilagan).

1) De yngre har mycket större andelar i okänd aktivitet än de äldre. Dessutom är oddskvoterna för 16- och 17-åringarna extremt höga och ökar betydligt från år 2000 till år 2010.

2) Unga i kategorin okänd aktivitet har i högre utsträckning föräldrar med okänd utbildning samt okänd disponibel inkomst jämfört med unga i de övriga kategorierna. År 2010 har nästan 9 procent i kategorin okänd aktivitet en okänd disponibel inkomst jämfört med knappt 2 procent av dem i övriga kategorier. Alla oddskvoter för dessa variabler är positiva och statistiskt säkerställda (se A.3). Detta kan vara ett tecken på att unga i kategorin okänd aktivitet tillhör denna kategori just för att de inte befinner sig i Sverige.

3) I synnerhet år 2010 är det vanligare att unga i kategorin okänd aktivitet har högutbildade föräldrar än unga i övriga kategorier. Nästan 21 procent av mödrarna

och 17 procent av fäderna till unga i kategorin okänd aktivitet har en universitetsutbildning att jämföras med 16 respektive 12 procent i övriga UVAS-kategorier. Oddskvoterna för föräldrarnas högre utbildningsnivåer är positiva och statistiskt säkerställda. Detta kan vara en indikation på att unga i okänd aktivitet studerar utomlands.

4) En fjärde faktor som påverkar sannolikheten att vara i okänd aktivitet är utländsk bakgrund. De som är utrikes födda och infödda med föräldrar födda i övriga världen tillhör i högre utsträckning denna kategori.

5) Slutligen är det vanligare att ha okänd utbildning bland unga i kategorin okänd aktivitet. År 2000 var utbildningsnivån okänd för nästan två tredjedelar (64 procent) av dessa unga. Tio år senare har denna andel växt till drygt tre fjärdedelar (77 procent). Regressionerna i tabell A.3 visar att det finns ett negativt samband mellan okänd utbildning och ålder. De mycket höga oddskvoterna för tonåringarna är ännu högre innan vi kontrollerar för okänd utbildning. Detta tyder på att tonåringarnas högre sannolikhet att tillhöra kategorin okänd aktivitet i hög grad beror på att de har okänd utbildning. Vi kommer att närmare undersöka betydelsen av okänd utbildning i ett eget avsnitt.

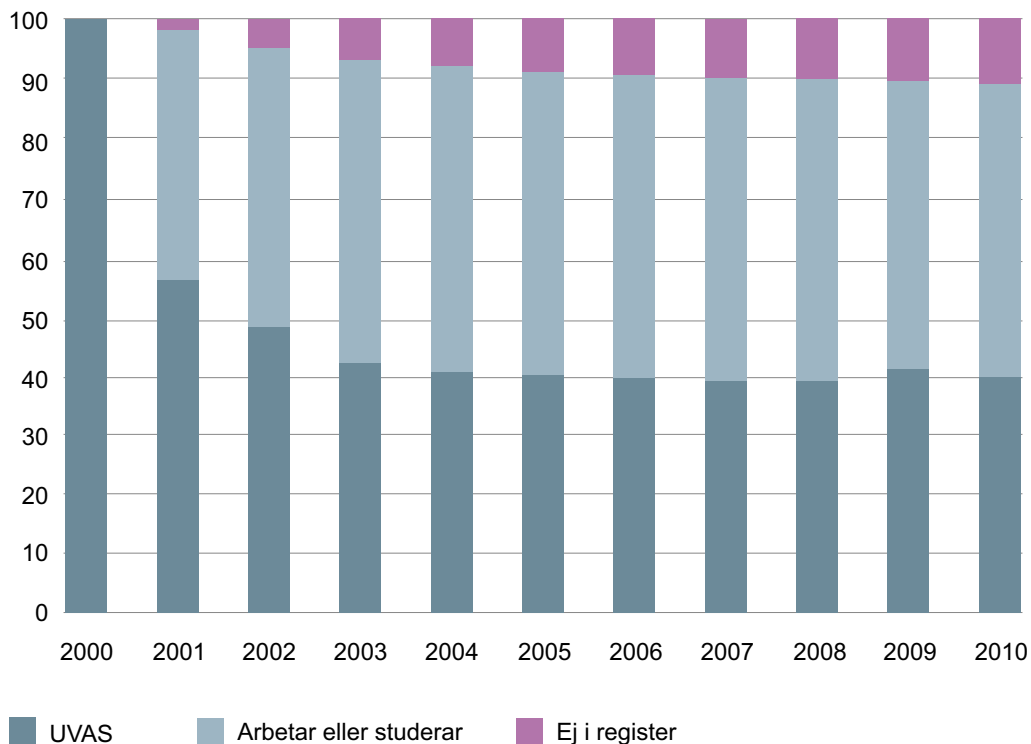
10.2 Hur det gick för de 16–19-åringar som varken arbetade eller studerade år 2000 och vars aktivitet var okänd

Personer i åldern 16–19 år som varken arbetade eller studerade år 2000 kan under de följande tio åren finnas i någon av kategorierna: arbete/studier, varken arbete eller studier och försvunnen ur SCB:s register.

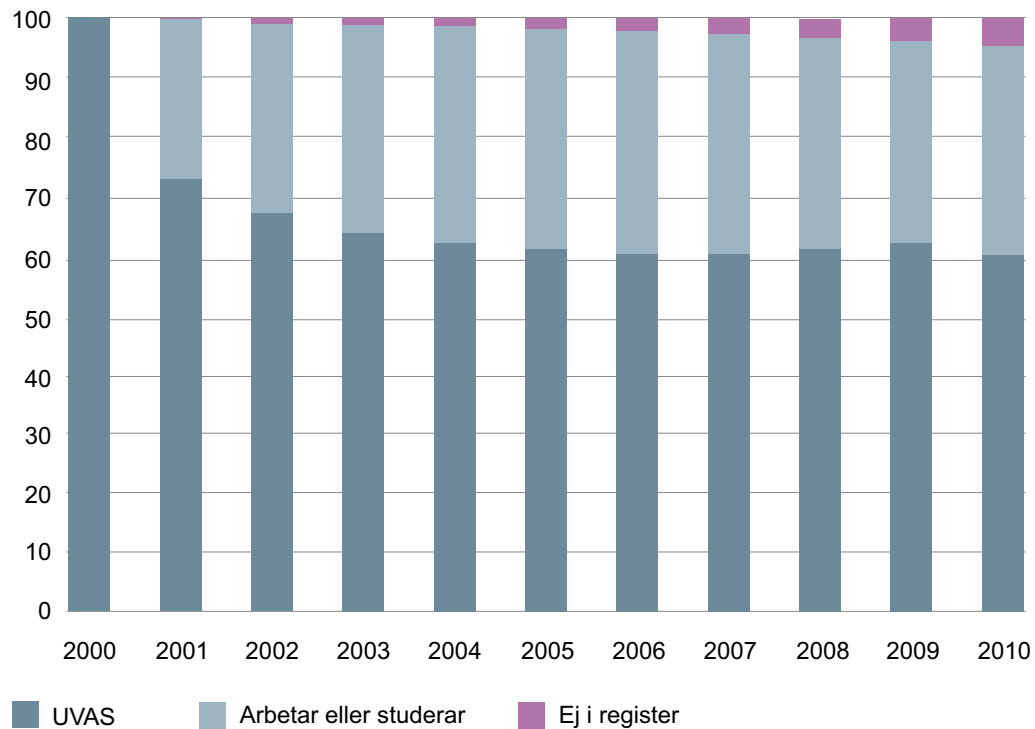
Figurerna 10.2 och 10.3 visar förhållandet mellan dessa kategorier under perioden 2000–2010 för unga i okänd aktivitet samt unga som tillhör de övriga kategorierna. Figurerna visar tydligt att de som år 2000 är i okänd aktivitet har en betydligt mer fördelaktig framtida arbetsmarknadskarriär än de som år 2000 tillhörde någon av de övriga kategorierna.

Jämfört med alla övriga kategorier har de med okänd aktivitet år 2000 större andelar som arbetar eller studerar och mindre andelar som gör ingetdera under de följande åren. År 2010 arbetar eller studerar nästan hälften (49 procent) av de unga som hade okänd aktivitet tio år tidigare. Motsvarande siffra är endast en tredjedel för dem som år 2000 tillhör någon av de övriga kategorierna. Det finns därför inget i den beskrivande statistiken som tyder på att unga i kategorin okänd aktivitet skulle ha särskilt svårt att etablera sig under de kommande åren. Bilden är snarast den motsatta. Eftersom kategorin okänd aktivitet sannolikt är mycket heterogen är det dock möjligt att det kan finnas vissa delgrupper inom denna kategori som har särskilt stora etableringsproblem.

Figur 10.2. Personer 16–19 år som år 2000 fanns i kategorin UVAS Okänd, andel i kategorierna arbete eller studier, UVAS och försvunnen åren 2001–2010 (procent)

Figur 10.3. Personer 16–19 år som år 2000 fanns i kategorierna UVAS övriga, andel i kategorierna arbete eller studier, UVAS och försvunnen ur registren åren 2001–2010 (procent)

11 Referenser

Arbetsförmedlingen (2013). *Ungdomar på och utanför arbetsmarknaden – fokus på unga som varken arbetar eller studerar.* URA 2013:4. Stockholm: Arbetsförmedlingen.

Bynner, J.& S Parsons (2002). Social Exclusion and the Transition from School to Work: The Case of Young People Not in Education, Employment, or Training (NEET). *Journal of Vocational Behaviour*, Vol 60(2) s.

Bäckman, Olof, Vibeke Jakobsen, Thomas Lorientzen, Eva Österbacka & Espen Dahl (2011), *Dropping out in Scandinavia. Social Exclusion and Labour Market Attachment among Upper Secondary School Drop-outs in Denmark, Finland, Norway and Sweden.* Institutet för Framtidsstudier 2011:8.

Bäckman, Olof & Anders Nilsson (2013), *Unga som varken arbetar eller studerar – olika definitioners betydelse för omfattning, sammansättning och konsekvenser.* Underlagsrapport till Utredningen om unga som varken arbetar eller studerar (U2012:08)

European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (2011). *Young people and NEETs in Europe: First findings.*

Furlong, A. (2006). Not a very NEET solution: representing problematic labour market transitions among early school-leavers. *Work, Employment and Society*, Vol. 20(3), s. 553–569.

Försäkringskassan (2011). *Föräldrapenning, båda föräldrarnas försäkring?* Socialförsäkringsrapport 2011:13. Stockholm: Försäkringskassan.

OECD (2010). *Off to a Good Start? Jobs for Youth.* Paris: OECD.

OECD (2012). *Education at a Glance, OECD Indicators 2012, Country Note Sweden.* Paris: OECD.

SCB (2006). *Bakgrundsfakta, Evalvering av utbildningsregistret* 2006:4. Stockholm: Statistiska centralbyrån.

SCB (2012). *Unga som varken arbetar eller studerar. Beskrivning över hur population 2010 tas fram och dess fördelning på olika kategorier samma år.* Stencil, författare Bengt Larsson. Stockholm: Statistiska centralbyrån.

Schröder, L. och G. Sahin (2007). *Närmar sig och fjärrar sig – Uppföljning av indikatorerna för utrikesföddas sysselsättning.* Norrköping: Integrationsverket.

SOU (2003:92). *Unga utanför.* Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Temagruppen Unga i arbetslivet (2011). *Unga som varken arbetar eller studerar – hur många är de och vad gör de?* Rapport 2011:1. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Temagruppen Unga i arbetslivet (2012). *2012 års uppföljning av unga som varken arbetar eller studerar.* Rapport 2012:4. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2008). *Fokus 08 – En analys av ungas utanförskap.* Rapport 2008:9. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

12 Bilaga 1

12.1 Variabeldefinitioner

12.1.1 Svensk och utländsk bakgrund

Variablerna för svensk och utländsk bakgrund är konstruerade på följande sätt:

Född i Sverige, svensk bakgrund = individen och minst en av föräldrarna är födda i Sverige.

Utländsk bakgrund

Född i Sverige, mor född i EU15 m.fl. = individen är född i Sverige, modern är född i EU15²³.(utom Sverige), Norge, Island, Schweiz, Liechtenstein, USA, Kanada, Australien eller Nya Zeeland. Fadern född utomlands.

Född i Sverige, mor född i övriga världen = individen är född i Sverige, modern är född i ett land som inte ingår i de tidigare kategorierna, det vill säga född i övriga EU-länder, östeuropeiska länder utanför EU samt länder i Asien, Afrika och Latinamerika. Fadern född utomlands.

Född i EU15 m.fl. = individen är född i EU15 (utom Sverige) eller Norge, Island, Schweiz, Liechtenstein, USA, Kanada, Australien eller Nya Zeeland.

Född i övriga världen = individen är född i ett land som

inte ingår i de tidigare kategorierna, det vill säga född i övriga EU-länder, östeuropeiska länder utanför EU samt länder i Asien, Afrika och Latinamerika.

12.1.2 Har barn

Informationen om antalet barn i våra data gäller barn i det hushåll där individen är folkbokförd. Eftersom individerna i vår studie är unga bor många kvar i sitt föräldrahem. För att konstruera en variabel för att individen har egna barn har vi kombinerat variablerna familjeställning, familjetyp och antal barn.

12.1.3 LUA-område

Boende i ett område som omfattas av lokalt utvecklingsavtal är konstruerat efter en lista som ställts till vårt förfogande av Ungdomsstyrelsen.

12.1.4 UVAS-kategorier

I uppföljningen av dem som varken arbetar eller studerar år 2000 och år 2005 har vi gjort en indelning i sex olika kategorier. Vi har inte tillgång till exakt samma registerdata som de som Ungdomsstyrelsen använder, men har konstruerat kategorier som ligger mycket nära. Nedan följer en jämförelse av andelen individer år 2010 i olika UVAS-kategorier i mellan Ungdomsstyrelsen och vår rapport.

²³ EU15 är förutom Sverige: Danmark, Finland, Tyskland, Nederländerna, Storbritannien, Frankrike, Österrike, Belgien, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Portugal, Spanien.

12.2. Definitionen av UVAS-kategorier 2010 i Ungdomsstyrelsen 2012 samt i vår rapport

Ungdomsstyrelsen	Vår rapport
<p>Statliga arbetslöshetsåtgärder 22 procent av samtliga UVAS. <i>Definition:</i> Antal dagar i arbetslöshet + antal dagar i "åtgärdsstudier" + antal dagar i "åtgärdsysselsättning" + antal dagar i nystartsjobb > 212</p>	<p>Arbetsförmedlingen 29,9 procent av samtliga UVAS <i>Definition:</i> Inskrivnen vid Arbetsförmedlingen > 212 dagar</p>
<p>Kommunalt stöd/åtgärder 6,9 procent av samtliga UVAS <i>Definition:</i> Antal månader med ekonomiskt bistånd i familjen > 7 månader</p>	<p>Ekonomiskt bistånd 4,1 procent av samtliga UVAS <i>Definition:</i> Antal månader med ekonomiskt bistånd i familjen > 7 månader + ekonomiskt bistånd avser inte introduktionsersättning + individen bor i eget hushåll</p>
<p>Omvårdnad av barn 5,2 procent av samtliga UVAS <i>Definition:</i> Antal dagar med havandeskapspenning + antal dagar med föräldrapenning + antal dagar med tillfällig föräldrapenning + antal dagar med kommunalt vårdnadsbidrag > 212</p>	<p>Vård av barn 9,3 procent av samtliga UVAS <i>Definition:</i> Ersättning (belopp) från föräldraförsäkringen > genomsnittet för samtliga UVAS.</p>
<p>Sjukdom 10,7 procent av samtliga UVAS <i>Antal dagar med sjukpenning:</i> + antal dagar med arbetsskadesjukpenning + antal dagar med rehabiliteringspenning + antal dagar med förebyggande sjukpenning + antal dagar med smittbärarsjukpenning + antal dagar med aktivitetsstöd och sjukpenning vid utbildning. + antal månader med aktivitetsersättning * 30,29 + antal nettomånader med icke tidsbegränsad och/eller tidsbegränsad sjuksättning * 30,29 > 212</p>	<p>Sjukdom eller aktivitetsersättning 13,1 procent av samtliga UVAS <i>Antal dagar med sjukpenning:</i> + antal dagar med arbetsskadesjukpenning + antal dagar med rehabiliteringspenning + antal dagar med förebyggande sjukpenning + antal dagar med smittbärarsjukpenning + antal dagar med aktivitetsstöd och sjukpenning vid utbildning > 212 + summa inkomst föranledd av förtidspension/sjukbidrag /sjuksättning/aktivitetsersättning > medelvärdet för samtliga UVAS.</p>
<p>Kombination av ovanstående kategorier 17 procent av samtliga UVAS</p>	<p>Kombination av ovanstående kategorier 13,6 procent av samtliga UVAS</p>
<p>Invandrat under året 7,4 procent av samtliga UVAS</p>	<p>Ingen egen kategori</p>
<p>Ingen känd aktivitet 30,8 procent av samtliga UVAS <i>Definition:</i> ingår inte i någon av övriga kategorier</p>	<p>Ingen känd aktivitet 30,1 procent av samtliga UVAS <i>Definition:</i> ingår inte i någon av övriga kategorier</p>

12.3 Vad är en oddskvot?

Resultaten från samtliga regressioner redovisas i form av oddskvoter och visar hur en oberoende variabel (till exempel kvinna) påverkar den beroende variabeln (till exempel att varken arbeta eller studera).

En oddskvot med ett värde högre än 1 betyder att variabeln ökar risken att varken arbeta eller studera eller risken att vara försvunnen ur SCB:s register. Oddskvoten 1,41 för åldersgruppen 20–25 år i tabell A.1 betyder att unga i åldern 20–25 år har en högre risk att vara försvunnen ur SCB:s register jämfört med unga i åldern 16–19 år. En oddskvot mindre än 1 har den motsatta betydelsen det vill säga den oberoende variabeln

minskar risken för att vara (se t.ex. oddskvoten 0,69 för variabeln 20–25 år och risken att varken arbeta eller studera). Oddskvoten för alla de oberoende variablerna innebär alltid en jämförelse med ett referensalternativ, t.ex. kvinna jämfört med man, gift jämfört med ogift, universitetsutbildning jämfört med grundskoleutbildning. Att flera oberoende variabler ingår i regressionen innebär att värdet på oddskvoten för till exempel ålder är kontrollerat för alla de andra oberoende variablerna, det vill säga värdet på oddskvoten för ålder 20–25 år gäller efter att man tagit hänsyn till att det finns skillnader mellan åldersgrupperna när det gäller till exempel de oberoende variablerna har barn och gift.

Tabell A.1. Personer 16–25 år som varken arbetade eller studerade år 2000 respektive år 2005, sambandet mellan individers bakgrundsfaktorer och risken att varken arbeta eller studera (UVAS) respektive att vara försvunnen ur SCB:s register efter fem år

<i>Demografiskakarakteristiska</i>	Oddskvot UVAS		Oddskvot försvunnen	
	År 2000	År 2005	År 2000	År 2005
Ålder 20–25 år (ref. 16–19 år)	0,69	0,47	1,41	1,41
Kvinna (ref. man)	1,06	(0,99)	1,53	1,24
Har barn (ref. har inte barn)	(0,89)	(0,94)	(0,76)	(0,88)
Gift (ref. inte gift)	0,83	0,77	(0,84)	0,55
Kvinna* barn	(0,92)	(0,87)	0,63	0,53
Kvinna* gift	1,29	1,50	(,96)	1,41
Bosatt i LUA-område² (ref. inte bosatt i LUA-område)	1,09	1,14	(,96)	(1,10)
Född i Sverige, 1 förälder född utomlands (ref.)				
Född i Sverige, modern född EU15 m.fl. ¹	1,58	1,31	2,86	2,96
Född i Sverige, modern född övriga världen ¹	1,44	(1,00)	1,53	1,30
Född i Sverige, föräldrarna okänt födelseland	(3,02)	(1,29)	(3,53)	6,93
Född i EU15 m.fl.	1,75	1,71	7,28	7,15
Född i övriga världen	1,19	1,12	1,40	1,56
Utbildningsnivå far (ref. grundskola)				
Mindre än nioårig grundskola	(1,03)	1,12	(1,03)	(,94)
Gymnasium	0,91	(1,02)	(1,03)	1,12
Universitet	0,77	0,88	(1,11)	1,37
Okänd utbildningsnivå	(1,03)	1,10	1,35	1,65
Utbildningsnivå mor (ref. grundskola)				
Mindre än nioårig grundskola	(1,00)	(0,95)	0,83	(1,03)
Gymnasium	0,83	0,82	(0,98)	(1,11)
Universitet	0,69	0,67	(1,05)	1,18
Okänd utbildningsnivå	0,78	0,82	1,59	2,22
Okänd disponibel familjeinkomst (ref. känd disponibel familjeinkomst)	1,19	1,17	1,50	1,62
UVAS-kategori år 2000 (ref. okänd aktivitet)				
Arbetsförmedlingen	(1,00)	0,82	0,17	0,22
Vård av barn	0,77	0,66	0,14	0,20
Kombination	(1,02)	0,81	0,46	0,44
Sjuk	9,37	5,52	(0,99)	0,62
Ekonomiskt bistånd	1,97	1,73	0,41	0,40
Antal observationer	77 095	92 164	77 095	92 164

() Värdet är inte statistiskt säkerställt på femprocentnivån. 1. Fadern utrikes född. 2. LUA-områden är områden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen.

Tabell A.2 Personer 16–19 år som varken arbetar eller studerar, bakgrundsegenskaper för UVAS
Okänd och alla övriga UVAS-kategorier. År 2000, 2005 och 2010 (procent)

<i>Demografiska karaktäristika</i>	År 2000 Alla övriga UVAS	År 2000 UVAS okänd	År 2005 Alla övriga UVAS	År 2005 UVAS okänd	År 2010 Alla övriga UVAS	År 2010 UVAS okänd
Ålder:						
16 år	13,4	42,8	2,9	37,3	1,1	31,1
17 år	14,8	22,5	4,4	27,4	2,6	27,5
18 år	27	16,8	21,4	22,0	20,2	25,3
19 år	44,7	17,8	71,3	13,3	76	16,1
Kvinna	47,6	45,0	48,9	43,7	45,7	43,5
Gift	3,4	2,1	3,5	1,7	3,4	2,2
Har barn	11,5	0,6	11,8	0,6	9,8	0,6
Bosatt i LUA-område²	8,9	13,2	10,0	9,3	8,0	9,1
Född Sverige, 1 förälder född Sverige	73,9	55,8	72,0	65,6	73,8	62,1
Född Sverige, mor född i EU15 m.fl.¹	4,0	4,2	3,6	2,7	2,7	1,8
Född Sverige, mor född i övriga världen¹	3,8	5,8	5,7	6,8	7,5	9,4
Född i EU15 m.fl.	2,0	6,3	2,0	4,8	2,1	5,4
Född i övriga världen	16,2	27,8	16,7	20,0	14,0	21,3
Fars utbildning						
Mindre än grundskola	13,3	11,6	11,0	8,1	7,8	5,9
Grundskola	17,0	15,4	19,4	17,1	18,3	14,4
Gymnasium	40,0	31,1	42,8	39,2	47,3	39,3
Universitet	14,5	14,9	10,5	15,9	11,6	17,4
Okänd	15,1	27,0	16,3	19,7	15,1	23,0
Mors utbildning						
Mindre än grundskola	9,8	10,6	9,6	7,2	7,3	6,3
Grundskola	20,2	18,0	21,8	16,6	18,4	13,2
Gymnasium	44,5	33,0	45,7	43,7	49,2	41,9
Universitet	16,0	16,3	13,4	17,8	15,7	20,7
Okänd	9,4	22,1	9,5	14,7	9,4	17,8
Egen utbildning okänd	59,7	64,1	36,1	70,8	32,8	76,8
Okänd disponibel familjeinkomst	0,6	7,2	1,0	6,0	1,5	8,6
Antal observationer	5 938	6 653	5668	10667	6 530	11 960

1. Fadern utrikes född. 2. LUA-områden är områden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen.

Tabell A.3. Personer 16–19 år som varken arbetar eller studerar, sambandet mellan bakgrunds-egenskaper och risken att tillhöra kategorin UVAS Okänd åren 2000, 2005 och 2010 Oddskvoter. Beroende variabel = UVAS Okänd respektive år, referens UVAS alla övriga kategorier

<i>Demografiskakarakteristiska</i> <i>Ålder:</i>	Oddskvot 2000	Oddskvot 2005	Oddskvot 2010
16 år	12,3	83,8	148,3
17 år	5,6	38,2	54,1
18 år	1,8	6,3	6,7
19 år (ref.)			
Kvinna (ref. man)	(1,0)	(1,0)	(1,0)
Har barn (ref. har inte barn)	0,1	(0,4)	0,2
Gift (ref. inte gift)	(1,6)	(1,9)	(0,7)
Kvinna* barn	(0,6)	0,6	0,2
Kvinna* gift	(0,7)	(1,0)	2,9
Bosatt i LUA-område² (ref. bor inte i LUA-område)	1,3	(0,9)	(1,1)
Född i Sverige, minst 1 förälder född i Sverige (ref.)			
Född i Sverige, modern född i EU15 m.fl. ¹	(1,2)	(1,0)	(1,0)
Född i Sverige, modern född i övriga världen ¹	1,9	1,7	1,4
Född i EU15 m.fl.	2,8	2,2	2,2
Född i övriga världen	1,7	1,2	1,2
Utbildningsnivå far (ref. grundskola)			
Mindre än nioårig grundskola	(1,0)	(0,9)	0,7
Gymnasium	(0,9)	(0,9)	(0,9)
Universitet	(1,0)	1,7	1,4
Okänd utbildningsnivå	1,5	1,2	1,3
Utbildningsnivå mor (ref. grundskola)			
Mindre än nioårig grundskola	(1,0)	(0,9)	(0,9)
Gymnasium	0,8	1,3	1,3
Universitet	(1,0)	1,7	1,8
Okänd utbildningsnivå	2,1	1,9	2,1
Egen utbildningsnivå okänd (ref. egen utbildningsnivå känd)	0,5	2,7	3,5
Okänd disponibel familjeinkomst (ref. känd disponibel familjeinkomst)	8,6	6,9	4,7
Antal observationer	12 591	16 335	18 492

() Värden är inte statistiskt säkerställt på femprocentnivån. 1. Fadern utrikes född. 2. LUA-områden är områden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen.

13 Bilaga 2

Infödda 16–19 år med okänd utbildning år 2000

I kapitel 10 gjorde vi en djupdykning i utvecklingen för 16–19-åringar som år 2000 varken arbetade eller studerade och ingick i kategorin okänd aktivitet. Analysen visade att denna grupp i genomsnitt har bättre framtidsutsikter när det gäller utbildning och arbete än de andra UVAS-kategorierna sammanslagna.

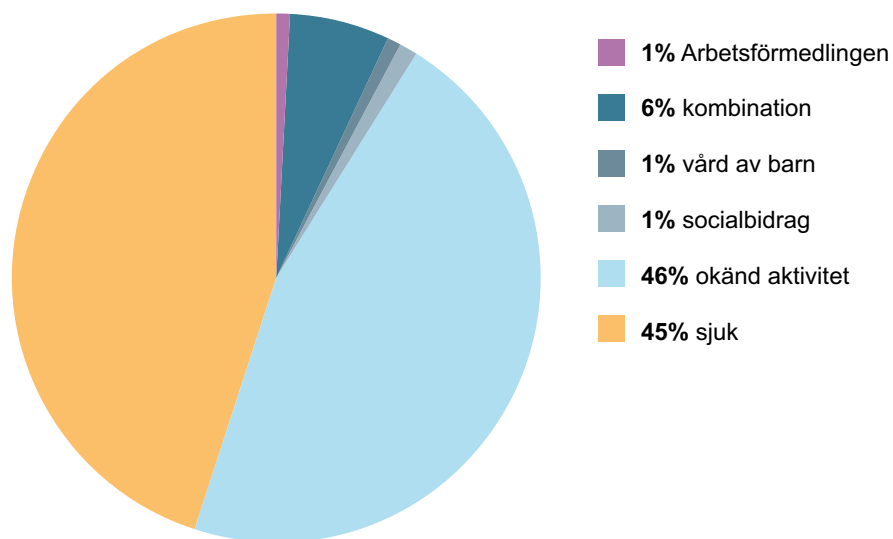
I de tidigare analyserna utkristalliserades dock en grupp som skulle kunna ha sämre framtidsutsikter, nämligen unga med okänd utbildning. Tyvärr har det inte varit möjligt att helt skapa klarhet i vad som ligger bakom att en person folkbokförd i Sverige saknar uppgift om högsta utbildningsnivå. Enligt SCB beror det på att utbildningsuppgifter ännu inte hunnit registreras av SCB eller att individen har en utländsk utbildning. I detta kapitel studerar vi vilka bakgrundsegenskaper individer med okänd utbildning har. En misstanke värd att undersöka är om de unga med okänd utbildning till viss del kan bestå av personer som har gått i särskola, eftersom

gruppen år 2010 var ungefär lika stor som antalet unga i särskolan.

Det är sannolikt att utländsk utbildning är mer vanligt bland dem som är födda utomlands. Vi begränsar därför analysen i detta kapitel till 16–19-åringar som är födda i Sverige och har okänd utbildning. Vi studerar också hur framtidsutsikterna för dessa individer ser ut.

År 2000 fanns totalt 13 044 individer 16–19 år födda i Sverige och med okänd utbildning. Av dessa varken arbetade eller studerade hela 40 procent (5 245 personer), andelen för alla i den åldern var knappt fyra procent (tabell 4.1). Figur 13.1 visar fördelningen på UVAS-kategorier för denna grupp. Andelen unga inom varje UVAS-kategori avviker från hela gruppen unga i åldern 16–19 år som varken arbetade eller studerade år 2000. De två UVAS-kategorierna Okänd aktivitet och Sjuk utgör tillsammans 91 procent av hela gruppen som varken arbetar eller studerar och är födda i Sverige och har okänd utbildning.

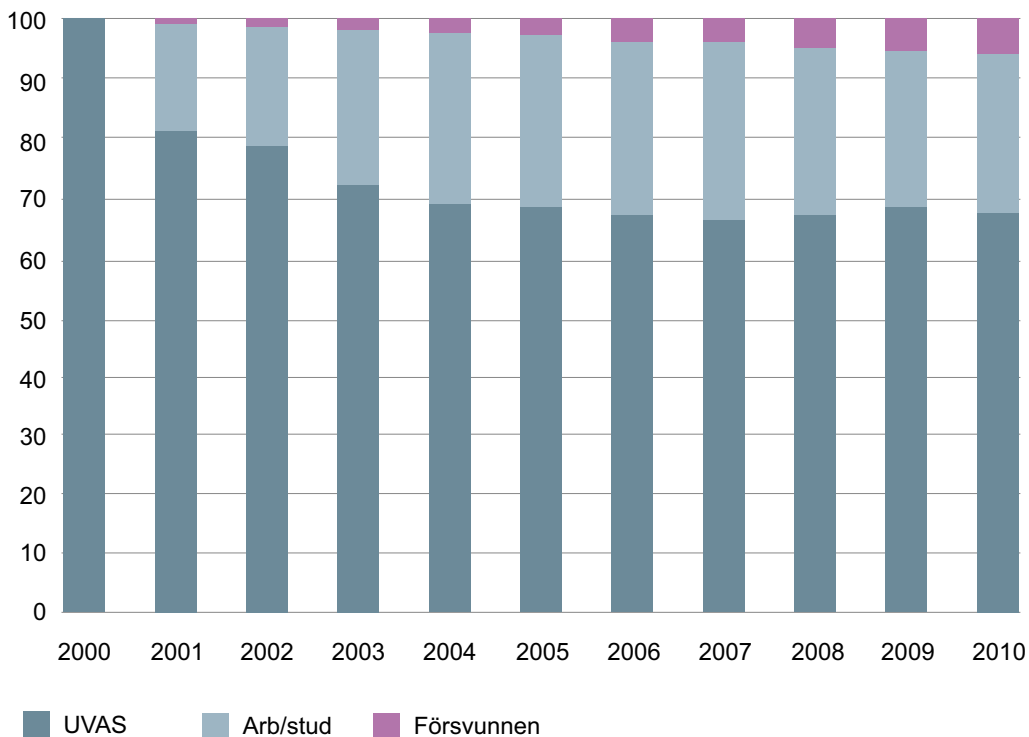
Figur 13.1. Personer 16–19 år som varken arbetar eller studerar år 2000, födda i Sverige med okänd utbildning, fördelning på UVAS-kategorier (procent)

Vi ser också att den framtida utvecklingen är mycket problematisk för denna grupp. Andelen som varken arbetar eller studerar minskar endast långsamt. Efter tio

år är det fortfarande drygt två tredjedelar som varken arbetar eller studerar.

Figur 13.2. Personer 16–19år som varken arbetar eller studerar 2000, födda i Sverige med okänd utbildning, andel i kategorierna arbete eller studier, UVAS och försvunnen ur registren åren 2001–2010 (procent)

Sammanfattningsvis är det cirka 13 000 infödda unga som har okänd utbildning. Drygt 5 000 av dem varken arbetade eller studerade år 2000 och tio år senare är det

fortfarande mer än två tredjedelar eller 3 500 individer som varken arbetar eller studerar.

BAKOM SIFFRORNA

Du håller i din hand en publikation från Temagruppen Unga i arbetslivet. Denna forskarrapport författad av Susan Niknami och Lena Schröder, Institutet för social forskning (SOFI) och Stockholms universitets Linnécentrum för integrationsstudier (SULCIS), ser närmare på vilka bakgrundsegenskaper unga som varken arbetar eller studerar har och gruppens sammansättning under perioden 2000 till 2010.

Temagruppen Unga i arbetslivet tar årligen fram statistik kring hur många unga i Sverige som varken arbetar eller studerar. Vi samlar också in och sprider erfarenheter från arbetsmarknadsprojekt som riktar sig till unga och medfinansieras av Europeiska socialfonden under perioden 2007-2013.

www.temaunga.se

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden